

Gminny Program Usuwania Azbestu

Gmina Tuszów Narodowy

Opracowany przez Zespół

**WGS84 Polska Sp. z o.o.
ul. Białostocka 22 lok. 30
03-741 Warszawa**

www.wgs84.pl

Spis treści

1. Wstęp	3
1.1. Cel i zadania Gminnego Programu Usuwania Azbestu	4
1.2. Zgodność Programu z krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi dokumentami programowymi	5
1.3. Azbest i jego właściwości	8
1.4. Szkodliwy wpływ azbestu na zdrowie człowieka	10
2. Prawne aspekty użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest	12
3. Inwentaryzacja wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy	19
3.1. Ogólna charakterystyka Gminy Tuszów Narodowy	19
3.2. Metodyka przeprowadzenia inwentaryzacji	21
3.3. Analiza wyników inwentaryzacji wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy	23
3.3.1. Płyty azbestowo-cementowe stanowiące pokrycia dachowe obiektów budowlanych	23
3.3.2. Rury i złącza azbestowo-cementowe do pozostawienia w ziemi	24
3.3.3. Płyty azbestowo-cementowe w elewacjach budynków	24
3.3.4. Drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest	24
3.3.5. Podsumowanie ilości wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy	24
3.4. Rozmieszczenie przestrzenne płyt azbestowo-cementowych	25
3.5. Stan techniczny wyrobów zawierających azbest	42
3.6. Struktura własności wyrobów azbestowych	43
3.7. Obiekty użyteczności publicznej	44
4. Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest	44
4.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców	44
4.2. Działania informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców Gminy	45
4.3. Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest	46
4.4. Usuwanie wyrobów zawierających azbest	47
4.5. Unieszkodliwianie odpadów azbestowych	47
5. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Usuwania Azbestu	48
6. Koszty realizacji Gminnego Programu Usuwania Azbestu	49
7. Źródła finansowania realizacji Programu	52
7.1. Alokacja środków finansowych z budżetu Gminy	53
7.2. Możliwości pozyskania środków finansowych na działania związane z usuwaniem azbestu	53
7.2.1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie	54
7.2.2. Instrumenty oferowane przez BOŚ we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie	55
7.2.3. Instrumenty oferowane przez Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego	56
7.2.4. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.	57
7.2.5. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013	58
8. Monitoring procesu realizacji Programu	62
9. Podsumowanie	64
10. Bibliografia	66
11. Spis załączników, tabel, wykresów i map	68

1. Wstęp

Opracowanie niniejszego dokumentu związane jest z realizacją zapisów zawartych w *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*. Na poziomie lokalnym zadania wynikające z *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* powinny być realizowane przez samorząd gminny, do zadań którego w szczególności należy przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Przygotowanie *Gminnego Programu Usuwania Azbestu* poprzedzone zostało wykonaniem inwentaryzacji pokryć dachowych i okładzin elewacyjnych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych, a także innych wyrobów azbestowych. Wyniki inwentaryzacji zostały zebrane w bazie danych. Zgromadzone dane umożliwiły przygotowanie mapy rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest wraz z analizą stanu płyt azbestowo-cementowych (stopnia pilności usunięcia azbestu ocenionego wizualnie).

Na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji oszacowano koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych z terenu Gminy Tuszów Narodowy oraz wskazano potencjalne źródła finansowania przedsięwzięć, polegających na usuwaniu i unieszkodliwianiu wyrobów azbestowych. Zaproponowano także wskaźniki monitorowania realizacji *Gminnego Programu Usuwania Azbestu*.

Gminny Program Usuwania Azbestu (zwany także w dalszej części dokumentu *Programem*) składa się z dziewięciu rozdziałów:

- 1 **Wstęp**, w którym omówione zostały cele i zadania *Programu*, dokonano analizy zgodności *Programu* z dokumentami wyższego rzędu, wskazano właściwości azbestu i jego szkodliwego wpływu na zdrowie człowieka.
- 2 **Prawne aspekty użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest**, w którym opisany został stan prawny w zakresie użytkowania, usuwania i składowania wyrobów zawierających azbest.
- 3 **Inwentaryzacja wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy**, gdzie scharakteryzowano Gminę Tuszów Narodowy, opisano metodykę wykonania inwentaryzacji, oszacowano ilość wyrobów zawierających azbest, przygotowano analizy wyników w podziale na rodzaje wyrobów azbestowo-cementowych, stopień pilności usunięcia azbestu i przestrzenne rozmieszczenie obiektów budowlanych, w których wykorzystano płyty azbestowo-cementowe.

- 4 **Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest**, w którym omówiono planowane działania informacyjne, procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, przedstawiono wykaz firm, uprawnionych do usuwania azbestu z terenu Gminy Tuszów Narodowy oraz informacje o składowiskach, przyjmujących odpady azbestowe.
- 5 **Harmonogram realizacji *Gminnego Programu Usuwania Azbestu* w latach 2011-2032.**
- 6 **Koszty realizacji *Gminnego Programu Usuwania Azbestu***, w którym oszacowano całkowite koszty usunięcia wyrobów azbestowo-cementowych z terenu Gminy.
- 7 **Źródła finansowania realizacji *Programu***, w którym wskazano potencjalne źródła finansowania bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest.
- 8 **Monitoring procesu realizacji *Programu***, w którym zaproponowano wskaźniki oceny wdrażania *Programu*.
- 9 **Podsumowanie.**

Niniejszy dokument został opracowany na podstawie umowy z dnia 21 lutego 2011 r. zawartej pomiędzy Gminą Tuszów Narodowy i WGS84 Polska Sp. z o.o.

1.1. Cel i zadania *Gminnego Programu Usuwania Azbestu*

Celem opracowania *Gminnego Programu Usuwania Azbestu* jest zaplanowanie bezpiecznego dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcia wyrobów zawierających azbest z obszaru Gminy do końca 2032 roku. Realizacji tego celu służą następujące zagadnienia:

1. identyfikacja skali zjawiska poprzez określenie ilości i rodzaju wyrobów azbestowych, jakie występują na terenie Gminy Tuszów Narodowy,
2. przedstawienie aspektów prawnych użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
3. opracowanie harmonogramu usuwania wyrobów azbestowych,
4. określenie możliwych źródeł finansowania prac związanych z sukcesywnym usuwaniem wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Tuszów Narodowy,
5. określenie listy firm uprawnionych do usuwania wyrobów azbestowych z terenu Gminy Tuszów Narodowy,

6. przygotowanie listy składowisk odpadów niebezpiecznych, przyjmujących odpady zawierające azbest.

Niniejszy *Program* zakłada realizację zadań inwestycyjnych, zmierzających do oczyszczenia terenów Gminy Tuszów Narodowy z wyrobów zawierających azbest oraz pozainwestycyjnych, polegających na:

- a) organizacji kampanii informacyjnych o szkodliwości azbestu oraz bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest,
- b) wdrożeniu monitoringu realizacji *Gminnego Programu Usuwania Azbestu*,
- c) podjęciu działań w kierunku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych dla wsparcia usuwania wyrobów zawierających azbest i ich unieszkodliwiania,
- d) okresowej weryfikacji i aktualizacji *Programu*.

1.2. Zgodność *Programu* z krajowymi, wojewódzkimi, powiatowymi i gminnymi dokumentami programowymi

Zapisy *Gminnego Programu Usuwania Azbestu* są zgodne z kierunkami wyznaczonymi w:

1. Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
2. Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019,
3. Planie Gospodarki Odpadami dla powiatu mieleckiego,
4. Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Tuszów Narodowy.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 został przyjęty przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej uchwałą nr 122/2009 z dnia 14 lipca 2009 roku (zmienionej uchwałą nr 39/2010 z 15 marca 2010 r.). Określono następujące cele:

1. usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest,
2. minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych powodowanych kontaktem z włóknami azbestu,
3. likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Cele te osiągnąć będą przez realizację wzajemnie uzupełniających się zadań, na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym: powiatowym i gminnym), finansowanych ze środków prywatnych i publicznych, w tym ze środków budżetowych pozostających w dyspozycji Ministra Gospodarki. Określono zadania niezbędne do

oczyszczenia kraju z azbestu do 2032 r. i pogrupowano je w pięciu blokach tematycznych:

1. zadania legislacyjne,
2. działania edukacyjno-informacyjne skierowane do dzieci i młodzieży, szkolenia pracowników administracji rządowej i samorządowej,
3. zadania w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, z obiektów użyteczności publicznej, terenów byłych producentów wyrobów azbestowych, oczyszczania terenów nieruchomości, budowy składowisk oraz instalacji do unicestwiania włókien azbestowych,
4. monitoring realizacji *Programu* przy pomocy elektronicznego systemu informacji przestrzennej,
5. działania w zakresie oceny narażenia i ochrony zdrowia.

Szacowane jest, że na terenie kraju nadal użytkowane jest ok. 14,5 mln ton wyrobów zawierających azbest. Zaplanowano budowę 56 składowisk odpadów lub kwater przystosowanych do składowania odpadów zawierających azbest.

Jako jedno z najistotniejszych niedociągnięć w dotychczasowej realizacji zadań wskazano zbyt małą ilość gminnych, powiatowych i wojewódzkich programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest.

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011

Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011 został przyjęty uchwałą nr XXII/379/08 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 maja 2008 r.

Według zapisów w *Wojewódzkim Programie Usuwania Azbestu na lata 2009-2032* w 2009 r. w Gminie Tuszów Narodowy zinwentaryzowano 4.953,78 Mg wyrobów azbestowych.¹

Jak wynika z *Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019*, na terenie województwa kwatery do składowania odpadów zawierających azbest znajdują się w dwóch składowiskach: Składowisku Odpadów Komunalnych w Młynach oraz składowisku gminny w Pysznicy. Planowana jest również budowa dwóch kwater na odpady azbestowe w ramach Składowiska Odpadów Komunalnych w Kozodrzy.²

¹ *Wojewódzki Program Usuwania Azbestu na lata 2009-2032*, s. 28

² *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019*, s. 37

Jako problemy związane z odpadami azbestowymi wskazano:

- brak dokładnej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest,
- zbyt wolno przebiegający proces usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest,
- brak wdrożonych mechanizmów dofinansowania usuwania azbestu dla indywidualnych gospodarstw domowych,
- słaba świadomość ludzi na temat szkodliwości odpadów azbestowych dla zdrowia i życia ludzkiego.
- powstawanie „dzikich wysypisk”, gdzie składowane są odpady budowlane, w tym azbestowe pokrycia dachowe.³

Wśród kierunków działań w gospodarowaniu odpadami zawierającymi azbest wymieniono następujące:

- ewidencję wyrobów zawierających azbest,
- monitoring prawidłowego usuwania produktów azbestowych, szczególnie wśród indywidualnych posiadaczy i firm zajmujących się demontażem,
- modernizację i/lub budowę składowisk odpadów azbestowych,
- wspieranie inicjatyw zmierzających do usuwania wyrobów budowlanych zawierających azbest.⁴

Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu mieleckiego

Zgodnie z założeniami *Planu* jednym z podstawowych celów gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla powiatu mieleckiego jest gospodarka odpadami niebezpiecznymi oraz ich unieszkodliwienie. Powiat prowadzi aktywną politykę usuwania i likwidacji wyrobów zawierających azbest. Ze względu na to, że wyroby te nie mogą być przedmiotem odzysku, są składowane na istniejących składowiskach poza terenem województwa podkarpackiego.⁵

Wśród szeregu zadań służących realizacji *Planu* wskazano również przedsięwzięcie związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest, polegające na współpracy z gminami powiatu w zakresie inwentaryzacji pokryć dachowych zawierających azbest, a także na zidentyfikowaniu lokalizacji dla instalacji unieszkodliwiania odpadów azbestu.⁶

³ *Ibidem*

⁴ *Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019*, s. 151

⁵ *Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu mieleckiego*, s. 43 i 53

⁶ *Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu mieleckiego*, s. 56

Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Tuszów Narodowy

W *Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Tuszów Narodowy* wskazano, że łączna ilość odpadów zawierających azbest wytwarzanych na terenie Gminy Tuszów Narodowy szacowana jest na 431,6 Mg (38.364 m² pokrycia dachowego). Odpady zawierające azbest, pochodzące z terenu Gminy, były deponowane na istniejących składowiskach poza jej obszarem.⁷

Wśród długookresowych celów i zadań do realizacji są:

- zapewnienie warunków bezpiecznego dla zdrowia ludzi usunięcia wyrobów zawierających azbest i zdeponowania ich na wyznaczonych składowiskach w sposób eliminujący ich negatywne oddziaływanie,
- inicjowanie związków gmin dla budowy składowiska odpadów azbestowych na terenie powiatu,
- inspirowanie właściwej działalności w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest, poszukiwanie inwestorów i podejmowanie inicjatyw lokalizacyjnych,
- zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie stosowanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych,
- wdrożenie systemów pełnej i wiarygodnej ewidencji odpadów i metod ich zagospodarowania.⁸

Niniejszy dokument realizuje cele postawione w *Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Tuszów Narodowy*, jakimi są przeprowadzenie inwentaryzacji miejsc występowania wyrobów budowlanych zawierających azbest, a następnie ich bezpieczne dla zdrowia ludzi usunięcie i zdeponowanie ich na wyznaczonych składowiskach, w sposób eliminujący ich negatywne oddziaływanie.

1.3. Azbest i jego właściwości

Azbesty są minerałami naturalnie występującymi w przyrodzie, należącymi do dwóch grup: azbestów serpentynowych i azbestów amfibolowych. Do grupy serpentynów należy azbest chryzotylowy (azbest biały), natomiast w grupie azbestów amfibolowych znaczenie mają dwie odmiany: azbest amozytowy (azbest brązowy) i azbest krokidolitowy (azbest niebieski). Wszystkie odmiany azbestu krystalizowały się w postaci cienkich, wydłużonych monokryształów, których długość może niekiedy dochodzić do kilkudziesięciu centymetrów.

⁷ *Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Tuszów Narodowy*, s. 25

⁸ *Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Tuszów Narodowy*, s. 37-38

Z punktu widzenia chemicznego, azbesty są uwodnionymi krzemianami magnezu. Wzory chemiczne poszczególnych odmian azbestu zostały przedstawione poniżej:

chryzotyl	$Mg_6[(OH)_8Si_4O_{10}]$
krocidolit	$Na_2Fe_3Fe_2[(OH)Si_4O_{11}]_2$
amozyt	$(Fe,Mg)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
antiofillit	$(Mg,Fe)_7[(OH)Si_4O_{11}]_2$
tremolit	$Ca_2Mg_5[(OH)Si_4O_{11}]_2$
aktynolit	$Ca_2(Mg)[(OH)Si_4O_{11}]_2$

Azbest chryzotylowy krystalizuje się w postaci rurek, a azbesty amfibolowe przyjmują formę grubszych, pręcikowatych kryształów. Włókna azbestu są wiązkami zbudowanymi z dużej liczby (nawet do kilku tysięcy, a niekiedy nawet kilkudziesięciu tysięcy) włókien elementarnych. W tych wiązkach pojedyncze kryształy azbestu są spojone za pomocą węglanu wapniowego.

Największe zastosowanie przemysłowe miał azbest serpentynowy (chryzotylowy), tworzący cienkie żyły w serpentynitach, o giętkich włóknach (do 0,1 μm grubości), odpornych na działanie czynników chemicznych, wysokich temperatur oraz na ścieranie, a także źle przewodzących ciepło i elektryczność. Używany był do wyrobu tkanin ogniotrwałych, okładzin ciernych, szczęk hamulcowych, farb ogniotrwałych, materiałów izolacyjnych oraz niepalnych materiałów budowlanych.

Azbest amfibolowy charakteryzuje się dużą kwasoodpornością. Jest znacznie mniej rozpowszechniony w przyrodzie. Wykorzystywany był w przemyśle chemicznym.

Pomimo, iż występowanie azbestu w przyrodzie jest stosunkowo powszechne, tylko w kilku miejscach na świecie prowadzona była eksploatacja azbestu na skalę przemysłową. Polska nie posiada złóż azbestu nadających się do eksploatacji przemysłowej.

Wyroby zawierające azbest klasyfikowane są w dwóch klasach, biorąc pod uwagę kryterium zawartości azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościową wyrobu:

1. klasa I (wyroby miękkie), których gęstość objętościowa jest mniejsza niż 1.000 kg/m^3 , zawierające powyżej 20% (do 100% azbestu). Wyroby te łatwo ulegają uszkodzeniom mechanicznym, czemu towarzyszy znaczna emisja włókien azbestu do otoczenia. Najczęściej stosowane w tej klasie były wyroby tekstylne z azbestu, używane przez pracowników w celach ochronnych, koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe, materiały i wykładziny cierne.
2. klasa II (wyroby twarde), których gęstość objętościowa jest większa niż 1.000 kg/m^3 , zawierające poniżej 20% azbestu. W wyrobach tych włókna azbestowe są

mocno związane, a w przypadku mechanicznego uszkodzenia, np. pęknięcia, ma miejsce stosunkowo niewielka emisja azbestu do otoczenia w porównaniu z wyrobami klasy I. Niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi i środowiska stwarza mechaniczna obróbka tych wyrobów oraz rozbijanie w wyniku zrzucania w trakcie prac remontowych⁹.

W Polsce wyroby z klasy II były wykorzystane do produkcji płyt azbestowo-cementowych jako materiał budowlany, otrzymywany w wyniku prasowania mieszaniny cementu z włóknami azbestowymi, głównie w postaci płyt płaskich, falistych oraz rur azbestowo-cementowych. Płyty płaskie i faliste wykorzystywane były do krycia dachów, rzadziej do elewacji budynków gospodarczych i mieszkalnych czy przemysłowych. W znacznie mniejszych ilościach produkowane i stosowane były inne wyroby azbestowo-cementowe, tj. rury służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz przewody kominowe czy zsypy w budynkach wielokondygnacyjnych.

W Polsce na pokrycia dachowe stosowano głównie płyty faliste, w mniejszym stopniu płyty płaskie. Płyty faliste produkowane były głównie w zakładzie ZWAC „Izolacja” w Małkini, a płyty płaskie w Zakładach Wyrobów Azbestowo-Cementowych w Wierzbicy, Szczucinie, Trzemesznie i Ogrodzieńcu.

Produkcja płyt azbestowo-cementowych w Polsce została zakazana *ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest*. W Unii Europejskiej stosowanie azbestu zostało zakazane z dniem 1 stycznia 2005 r.

W rządowym *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* okres trwałości płyt azbestowo-cementowych i innych wyrobów stosowanych w budownictwie określono na co najmniej 30 lat.

1.4. Szkodliwy wpływ azbestu na zdrowie człowieka

Chorobotwórcze działanie azbestu jest wynikiem wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Szczególną cechą azbestu jest to, że włókna gromadzą się i pozostają w tkance płucnej w ciągu całego życia. Zmiany chorobowe mogą pojawić się po kilku lub nawet kilkudziesięciu latach.

Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i ilości włókien, zatrzymanych w dolnej części układu oddechowego. Wynika to głównie

⁹ „Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2001

z fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Duże znaczenie ma średnica włókien. Włókna cienkie, o średnicy poniżej 3 mikrometrów, przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, a włókna grube, o średnicy powyżej 5 mikrometrów, zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzotylu o dużej średnicy, mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc.

Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, dostające się z powietrzem do pęcherzyków płucnych, o średnicy mniejszej od 3 mikrometrów. Według danych zawartych w publikacjach Światowej Organizacji Zdrowia, najważniejszą cechą determinującą zdolność włókien do wywołania nowotworów są ich fizyczne wymiary, czyli średnica poniżej 3 mikrometrów oraz długość powyżej 5 mikrometrów. Nie istnieją dowody, że jeden z typów azbestu niesie ze sobą większe ryzyko zachorowań niż inny, więc wszystkie typy azbestu traktowane są jako powodujące takie samo ryzyko raka płuca. Pomimo istnienia normatywów stężenia włókien azbestu w powietrzu, nie można określić dawki progowej pyłu dla rakotwórczego działania azbestu¹⁰.

Pomiędzy pierwszym narażeniem a pojawieniem się objawów chorobowych związanych z ekspozycją na azbest najczęściej mija długi okres czasu, co oznacza, że aktualnie wykrywane są skutki zdarzeń, które miały miejsce 20-40 lat temu. Główną patologią zawodową pracowników zakładów przetwarzających azbest jest azbestoza, czyli śródmiąższowe zwłóknienie tkanki płucnej. Włókna azbestowe mogą zalegać w tkance płucnej przez długi okres, a proces zwłóknieniowy może pojawić się po wielu latach od ustania narażenia. Pylica azbestowa może zwiększyć wystąpienie raka płuca i międzybłoniaka opłucnej lub otrzewnej.

Rak płuca jest najbardziej powszechnym nowotworem złośliwym powodowanym przez azbest. Zagrożenie wystąpieniem raka płuca w badanych populacjach zawodowo narażonych na pył azbestu wykazuje duże zróżnicowanie w zależności od typu włókna, technologii przetwórstwa, zawartości włókien respirabilnych w pyłe, średnicy, długości, kształtu włókna, stężenia pyłu, liczby lat pracy w warunkach natężenia i ogólnej dawki pyłu¹¹. Oba nowotwory, zarówno rak płuca, jak i międzybłoniak opłucnej, rozwijają się gwałtownie i charakteryzują się krótką przeżywalnością.

Nadal istnieje ryzyko narażenia na kontakt z wyrobami zawierającymi azbest w budynkach, urządzeniach i instalacjach poprzez:

- niewłaściwe składowanie odpadów azbestowych,

¹⁰ „Azbest. Ekspozycja zawodowa i środowiskowa.”, pod red. Neonili Szeszeni-Dąbrowskiej, Łódź, 2004

¹¹ *Ibid.*

- użytkowanie wyrobów azbestowych, prowadzące do zanieczyszczenia powietrza pyłem azbestowym np. w wyniku: korozji i mechanicznych uszkodzeń płyt azbestowo-cementowych, ścierania tarcz sprzęgłowych i hamulcowych,
- niewłaściwe usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest,
- urządzenia grzewcze, wentylacyjne, klimatyzacyjne i izolacje zawierające azbest.

W celu zminimalizowania narażenia na pył azbestowy wprowadzono zakaz produkcji i stosowania wyrobów zawierających azbest, a regulacje prawne określają wymogi dotyczące bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest, a także obowiązki pracodawców i pracowników, wykonujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

2. Prawne aspekty użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest

Na mocy *ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest* w celu wyeliminowania produkcji, stosowania oraz obrotu wyrobami zawierającymi azbest zakazano wprowadzania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyrobów zawierających azbest i azbestu, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest.

Definicja azbestu

Zgodnie z *ustawą z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest*, azbestem nazywane są następujące włókniste krzemiany:

1. azbest chryzotylowy, nr CAS 12001-29-5,
2. azbest krokidolitowy, nr CAS 12001-28-4,
3. azbest amozytowy (gruenerytowy), nr CAS 12172-73-5,
4. azbest antofilitowy, nr CAS 77536-67-5,
5. azbest tremolitowy, nr CAS 77536-68-6,
6. azbest aktynolitowy, nr CAS 77536-66-4.

Azbest jako substancja szczególnie niebezpieczna

W *ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska* zabroniono wprowadzania do obrotu lub ponownego wykorzystywania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Substancją stwarzającą szczególne zagrożenie dla środowiska jest m.in. azbest.

Substancje te powinny być wykorzystywane, przemieszczane i eliminowane przy zachowaniu szczególnych środków ostrożności, a instalacje lub urządzenia, w których jest lub był wykorzystywany azbest, powinny zostać oczyszczone lub unieszkodliwione. Do instalacji lub urządzeń, co do których istnieje podejrzenie, iż były w nich wykorzystywane substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska, stosuje się wymagania dotyczące postępowania z instalacjami i urządzeniami, w których były lub są wykorzystywane te substancje.

Oznakowanie wyrobów zawierających azbest

Na mocy *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest*, instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz użytkowane bez zabezpieczenia drogi i pozostawione w ziemi wyłączone z użytkowania rury azbestowo-cementowe należy oznakować.

W przypadku braku możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest oznakowanie umieszcza się w widocznym miejscu w każdym pomieszczeniu, w którym taka instalacja lub urządzenie się znajdują, dodając ostrzeżenie „Pomieszczenie zawiera azbest”. Oznakowanie rur azbestowo-cementowych umieszcza się na stałych elementach nadpoziomowych instalacji. Drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest podlegają oznakowaniu na elementach pionowych na całym odcinku drogi, po każdym skrzyżowaniu z inną drogą. Drogi zabezpieczone nie podlegają oznakowaniu po potwierdzeniu braku emisji włókien azbestu z odpadów zawierających azbest wykorzystanych do utwardzenia drogi zabezpieczonej. Wzór oznakowania został zamieszczony w załączniku 1.

Inwentaryzacja wyrobów azbestowych

Obowiązek inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest wynika z art. 162 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska*. Zgodnie z *rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest*, wyroby zawierające azbest, instalacje lub urządzenia zawierające azbest, drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest, rury azbestowo-cementowe oraz usunięte wyroby zawierające azbest inwentaryzuje się poprzez sporządzenie spisu z natury.

Wynik inwentaryzacji powinien zostać ujęty w „Informacji o wyrobach

zawierających azbest” (załącznik nr 2) i przedkładany corocznie w terminie **do dnia 31 stycznia** właściwemu marszałkowi województwa. Osoba fizyczna niebędąca przedsiębiorcą przedkłada informację odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta. Informacja powinna zostać sporządzona w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz przedkłada się w formie pisemnej właściwemu organowi, a drugi egzemplarz powinien być przechowywany przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji.

Informacja o rozmieszczeniu dróg zabezpieczonych oraz dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie *ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest*, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu, na terenie danej gminy oraz o potwierdzeniu braku emisji włókien azbestu z odpadów zawierających azbest wykorzystanych do utwardzenia danej drogi powinna być ogólnie dostępna w urzędzie gminy oraz na stronie internetowej urzędu.

Zgodnie z *rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska*, informację o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska wójt, burmistrz lub prezydent miasta powinien przedkładać marszałkowi województwa do 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy (załącznik 4) w formie elektronicznej na informatycznych nośnikach danych oraz w formie pisemnej.

Sukcesywne eliminowanie azbestu

Zgodnie z przepisami *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska*, azbest podlega sukcesywnej eliminacji. Sposób postępowania z odpadami został określony w *ustawie o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r.* Przepisami *rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest*, wyroby zawierające azbest mogą być wykorzystywane w sposób niestwarzający zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi w terminie do **dnia 31 grudnia 2032 r.**

Pozostałe obowiązki właściciela nieruchomości

Zgodnie z *rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r.*

zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, a także obiektu, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, powinien przeprowadzić kontrole stanu tych wyrobów w terminach wynikających z oceny stanu tych wyrobów.

Z przeprowadzonej kontroli okresowej powinna zostać sporządzona w dwóch egzemplarzach „Ocena stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik 3).

Obowiązki wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów azbestowych

Obowiązki wykonawcy prac polegających na usuwaniu wyrobów azbestowych wynikają z:

1. *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach w zakresie uzyskiwania odpowiednich decyzji administracyjnych oraz transportu i gospodarki odpadami zawierającymi azbest,*
2. *rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.*

Wytwórca odpadów, który prowadzi działalność polegającą na świadczeniu usług w zakresie budowy, rozbiórki, remontu obiektów, konserwacji i napraw, a także przetwarzania odpadów zawierających azbest w urządzeniach przewoźnych, jest obowiązany do uzyskania decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami. Natomiast wytwórca odpadów, który jednocześnie prowadzi działalność w zakresie rozbiórki i remontów obiektów, w wyniku której powstają odpady zawierające azbest i który przetwarza te odpady w urządzeniach przewoźnych, jest obowiązany do uzyskania jednej decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami, obejmującej odpady powstające w wyniku rozbiórki i remontów oraz odpady powstałe w wyniku eksploatacji urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest.

Wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest, zobowiązany jest ponadto do przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania, posiadania niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego oraz opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest,

obejmującego w szczególności:

- a) identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
- b) informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
- c) zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu,
- d) ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza.

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

1. izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska,
2. ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska,
3. umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: „Uwaga! Zagrożenie azbestem”; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: „Uwaga! Zagrożenie azbestem – krokidolitem”,
4. zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska,
5. zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
6. codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro,
7. izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit,
8. stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu, przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń,
9. zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest powinny być prowadzone w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska. Po wykonaniu prac, wykonawca ma obowiązek złożenia właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych. Oświadczenie to powinno być przechowywane przez okres co najmniej 5 lat.

Odpady zawierające azbest

W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, azbest został zaliczony do kategorii odpadów niebezpiecznych (C25). Odpady azbestowe zostały umieszczone w następujących grupach zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów:

- 06 07 01* Odpady azbestowe z elektrolizy
- 06 13 04* Odpady z przetwarzania azbestu
- 10 11 81* Odpady zawierające azbest
- 10 13 09* Odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych
- 15 01 11* Opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi
- 16 01 11* Okładziny hamulcowe zawierające azbest
- 16 02 12* Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest
- 17 06 01* Materiały izolacyjne zawierające azbest
- 17 06 05* Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest

Do transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest stosuje się przepisy o przewozie towarów niebezpiecznych. Zgodnie z ustawą z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych, do materiałów niebezpiecznych stosowane są przepisy umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r.

Jednolity tekst umowy ADR został ogłoszony w oświadczeniu rządowym z dnia 23 marca 2007 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r. W klasie 9,

obejmującej materiały i przedmioty, które podczas przewozu stwarzają zagrożenie inne niż materiały objęte tytułami pozostałych klas, wymieniono materiały, które wdychane w postaci drobnego pyłu mogą zagrażać zdrowiu. W grupie 2.2.9.1.4 umieszczono materiały, które wdychane w postaci drobnego pyłu mogą zagrażać zdrowiu, obejmują azbest i zawierające go mieszaniny.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, wyroby i odpady zawierające azbest powinny zostać odpowiednio oznakowane, a transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska. Przed załadowaniem przygotowanych odpadów zawierających azbest środek transportu powinien być oczyszczony z elementów umożliwiających uszkodzenie opakowań w trakcie transportu. Ładunek odpadów zawierających azbest powinien być tak umocowany, aby w trakcie transportu nie był narażony na wstrząsy, przewracanie lub wypadnięcie z pojazdu.

Ewidencja odpadów niebezpiecznych

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów, ewidencja odpadów azbestowych powinna obejmować następujące dokumenty:

1. karty ewidencji odpadu (załącznik 5),
2. karty przekazania odpadu (załącznik 6).

Składowanie odpadów zawierających azbest

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, usuwane odpady zawierające azbest powinny być składowane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne albo na podziemnych składowiskach odpadów niebezpiecznych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 26 lutego 2009 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów, składowiska odpadów niebezpiecznych lub wydzielone części na terenie składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, przeznaczone do wyłącznego składowania odpadów niebezpiecznych pochodzących z budowy, remontu i rozbiórki obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, wymienionych w katalogu

odpadów, oznaczonych kodami: 17 06 01* materiały izolacyjne zawierające azbest lub 17 06 05* materiały konstrukcyjne zawierające azbest buduje się w specjalnie wykonanych zagłębieniach terenu ze ścianami bocznymi zabezpieczonymi przed osypywaniem się. Odpady składowane są w opakowaniu, w którym zostały dostarczone na składowisko odpadów. Każdorazowo po umieszczeniu odpadów na składowisku odpadów ich powierzchnię zabezpiecza się przed emisją pyłów przez przykrycie izolacją syntetyczną lub warstwą ziemi. Na składowisku odpadów lub kwaterze nie prowadzi się robót mogących powodować uwolnienie włókien. Składowanie odpadów należy zakończyć na poziomie 2 m poniżej poziomu terenu otoczenia, a następnie składowisko odpadów wypełnia się ziemią do poziomu terenu.

3. Inwentaryzacja wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy

3.1. Ogólna charakterystyka Gminy Tuszów Narodowy

Gmina Tuszów Narodowy położona jest w północno-zachodniej części województwa podkarpackiego, w powiecie mieleckim i zajmuje powierzchnię 89 km². Gmina położona jest w Kotlinie Sandomierskiej, a sieć wód powierzchniowych tworzą: Wisła i jej dopływy: Babulówka i Trześniówka, z ich dopływami.

Gmina graniczy z gminami: Mielec, Padew Narodowa, Cmolas oraz Gawłuszowice. W skład Gminy wchodzi 14 sołectw: Babicha, Borki Nizińskie, Czajkowa, Dębiaki, Grochowe I, Grochowe II, Jaślany, Józefów, Ławnica, Malinie, Pluty, Sarnów, Tuszów Mały oraz Tuszów Narodowy.

Gminę Tuszów Narodowy zamieszkuje 7.679 osób, w tym 3.835 mężczyzn (co stanowi 49,9% ogółu ludności) i 3.844 kobiet (50,1%), a gęstość zaludnienia wynosi 86 os/km² (GUS, 31 grudnia 2010 r.)¹².

Według danych na koniec 2010 r. w Gminie działało 405 podmiotów gospodarczych, w tym 17 w sektorze publicznym, a 388 w prywatnym. 309 podmiotów, co stanowi 76% ogółu, to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W Gminie ponadto funkcjonuje 6 spółek handlowych oraz 1 spółdzielnia (GUS, 31 grudnia 2010 r.)¹³

W Gminie działalność prowadzą: Wiejski Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Grochowie, Gminna Biblioteka Publiczna z filiami (w Jaślanach, Maliniu, Dębiakach

¹² Bank Danych Lokalnych

¹³ Ibid.

i Ławnicy), sale widowiskowe i świetlice, obiekty szkolne. Działalność kulturalna polega przede wszystkim na organizacji warsztatów, imprez okolicznościowych, cyklicznych imprez społeczno-kulturalnych, zajęć dla dzieci i młodzieży.

Ośrodkami życia kulturalnego są również Domy Strażaka w obiektach, w których znajdują się sale widowiskowe (w miejscowości Malinie i Dębiaki) lub świetlice, umożliwiające organizowanie różnych imprez okolicznościowych.

Do cyklicznych imprez organizowanych na terenie Gminy należą m.in. Gminny Jarmark Tradycji Wielkanocnych, festyny rodzinne, Gminne Zawody Pożarnicze, Dożynki Gminne, a także Gminne Zawody Latawców.

Na terenie Gminy znajdują się także obiekty zabytkowe:

- w miejscowości Jaślany – kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP, dzwonnica, plebania, kaplica grobowa rodziny Brzeskich p.w. św. Tekli,
- w miejscowości Sarnów – zbór protestancki, kościół rzymsko-katolicki parafialny p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa,
- w miejscowości Tuszów Narodowy – dom Urodzin Gen. Władysława Sikorskiego.

W Gminie Tuszów Narodowy powierzchnia użytków rolnych stanowiła 5.467 ha, w tym powierzchnia gruntów ornych - 3.868 ha. Lesistość Gminy wynosi 33% (GUS, 2005)¹⁴.

Sieć wodociągowa Gminy ma długość 102,4 km (GUS, 31 grudnia 2010r.)¹⁵, a obszar Gminy Tuszów Narodowy zaopatrywany jest w wodę z ujęcia w głębinowego Jaślany. Ujęcie stanowią trzy studnie głębinowe oraz stacja uzdatniania wody. Zarówno studnie głębinowe, jak i stacja uzdatniania wody posiadają rezerwę wydajności zdolną do pokrycia docelowego zapotrzebowania.¹⁶

Z kolei sieć kanalizacyjna ma długość 28,4 km (GUS, 31 grudnia 2010r.)¹⁷ Gmina Tuszów Narodowy posiada opracowany „Program Ogólny Kanalizacji sanitarnej” dla całej gminy, gdzie przyjęto założenie odprowadzania ścieków sanitarnych docelowo do oczyszczalni ścieków miasta Mielec, co uzależnione jest od ukształtowania terenu Gminy (teren płaski z minimalnymi spadkami) oraz charakteru zabudowy (zabudowa rozproszona utrudnia wykonanie kanalizacji i znacznie wydłuża sieć kanalizacyjną). System ten obejmuje sołectwa: Malinie, Tuszów Mały, Tuszów Narodowy, Ławnica, Grochowe, Dębiaki, Józefów, Borki Nizińskie, Jaślany, Czajkowa, Babicha, Sarnów.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Bank Danych Lokalnych

¹⁶ Program ochrony środowiska Gminy Tuszów Narodowy, s. 23

¹⁷ Bank Danych Lokalnych

W sołectwie Pluty i w części sołectwa Czajkowa, Dębiaki gdzie zabudowa nie jest zwarta przewiduje się kanalizację zagrodową i lokalną.¹⁸

W Gminie Tuszów Narodowy większość gospodarstw ma dostęp do sieci wodociągowej, z kolei niewiele z nich korzysta z sieci kanalizacyjnej. Gospodarka ściekowa zorganizowana jest we własnym zakresie (zbiorniki bezodpływowe).¹⁹

Na terenie Gminy prowadzona jest zorganizowana zbiórka odpadów komunalnych. Odpady zbierane są do pojemników i kontenerów KP-7. Gmina Tuszów Narodowy nie posiada własnego wysypiska na odpady komunalne, stąd też odpady komunalne wywożone są przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z.o.o. w Mielcu na wysypisko w Kozodrzy.²⁰

3.2. Metodyka przeprowadzenia inwentaryzacji

W ramach opracowania *Gminnego Programu Usuwania Azbestu* przeprowadzona została inwentaryzacja obiektów budowlanych pokrytych płytami azbestowo-cementowymi. Inwentaryzacją nie zostały objęte wyroby zawierające azbest z klasy I (wyroby miękkie).

Inwentaryzacja została przeprowadzona w trakcie wizyt terenowych z wykorzystaniem podkładów mapowych. Na podstawie podkładów mapowych i dodanej siatki ulic przygotowane zostały wydruki, które posłużyły jako materiał pomocniczy do przeprowadzenia inwentaryzacji. Zadaniem inspektorów terenowych było zaznaczenie na wydruku obiektów, które są pokryte płytami azbestowo-cementowymi. Adresy budynków (tam gdzie to było możliwe) pokrytych płytami azbestowo-cementowymi pozyskane zostały w terenie przez inspektorów terenowych.

W trakcie prac terenowych inspektorzy zgromadzili następujące dane dla każdego z obiektów pokrytych płytami azbestowo-cementowymi.

1. adres obiektu,
2. typ płyt azbestowo-cementowych, stanowiących pokrycie dachowe obiektów,
3. stopień nachylenia dachu spośród 2 następujących: płaski i skośny,
4. stan płyt azbestowo-cementowych (stopień pilności oceniony wizualnie).

Stan płyt azbestowo-cementowych został oceniony z uwzględnieniem zapisów

¹⁸ Program ochrony środowiska Gminy Tuszów Narodowy, s. 103

¹⁹ Program ochrony środowiska Gminy Tuszów Narodowy, s. 35

²⁰ Plan Gospodarki Odpadami dla Gminy Tuszów Narodowy, s. 10

rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 z późn. zm.) na podstawie oceny punktowej podanych niżej parametrów:

- a) sposobu zastosowania azbestu,
- b) struktury powierzchni wyrobu z azbestem,
- c) możliwości uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem,
- d) miejsca usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych,
- e) wykorzystania miejsca /obiektu /urządzenia budowlanego /instalacji przemysłowej.

Powyższa ocena ma charakter uznaniowy i subiektywny. Nie zdejmuje ona z właścicieli nieruchomości obowiązku dokonania oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest. Obowiązki właściciela nieruchomości zawierającej azbest zostały opisane w punkcie 2 *Prawne aspekty użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest*.

Na podstawie danych przekazanych przez inspektorów terenowych i podkładu mapowego zostały zaznaczone w oprogramowaniu geoinformatycznym budynki pokryte płytami azbestowo-cementowymi. Dodatkowo dołączona została informacja o typie płyt azbestowo-cementowych, stopniu nachylenia dachu i stanie płyt azbestowo-cementowych.

Powierzchnia dachu pokrytego płytami azbestowo-cementowymi została obliczona w oprogramowaniu geoinformatycznym na podstawie obrysu podstawy budynku z uwzględnieniem informacji o stopniu nachylenia dachu. Szacunkowy błąd statystyczny przeliczenia powierzchni dachów pokrytych płytami azbestowo-cementowymi może wynosić $\pm 10\%$.

W wyniku przeprowadzonych prac terenowych, kameralnych i z uwzględnieniem materiałów pozyskanych z Urzędu Gminy powstała baza danych zawierająca następujące dane:

1. nazwy ulic,
2. adresy budynków,
3. typ płyt azbestowo-cementowych w odniesieniu do pojedynczego budynku,
4. stopień nachylenia dachu w odniesieniu do pojedynczego budynku,
5. stan płyt azbestowo-cementowych (stopień pilności usunięcia) w odniesieniu do pojedynczego budynku,
6. uwagi.

Baza danych w formie elektronicznej jest integralną częścią *Programu*.

3.3. Analiza wyników inwentaryzacji wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy

3.3.1. Płyty azbestowo-cementowe stanowiące pokrycia dachowe obiektów budowlanych

Wyrób zawierający azbest to każdy wyrób, w którym zawartość azbestu jest równa lub większa od 0,1%. Na podstawie danych zgromadzonych podczas inwentaryzacji oszacowano, iż powierzchnia pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych wynosi 83.067 m².

Tabela nr 1 *Powierzchnia płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych*

Lp.	Typ	Powierzchnia [m ²]
1	płyty azbestowo-cementowe faliste	79 608
2	płyty azbestowo-cementowe płaskie (karo)	3 459
	Razem	83 067

Zinwentaryzowane płyty azbestowo-cementowe płaskie stanowią 96% łącznej powierzchni płyt azbestowo-cementowych na terenie Gminy, a płyty faliste – 4%.

Wykorzystując dane zawarte w tabeli nr 1 wykonano przeliczenie powierzchni pokryć dachowych z płyt azbestowo-cementowych z [m²] na [Mg] przy założeniu, że średnia masa 1 m² płyt azbestowo-cementowych wynosi 0,013 Mg. Otrzymane wyniki zostały przedstawione w tabeli nr 2.

Tabela nr 2 *Ilość płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych*

Lp.	Miejsce występowania	Ilość [Mg]
1	pokrycia dachów płytami azbestowo-cementowymi falistymi	1 035
2	pokrycia dachów płytami azbestowo-cementowymi płaskimi	45
	Razem	1 080

Na terenie Gminy Tuszów Narodowy znajduje się 1.080 Mg płyt azbestowo-cementowych falistych i płaskich, stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych.

3.3.2. Rury i złącza azbestowo-cementowe do pozostawienia w ziemi

Rury i złącza azbestowo-cementowe do pozostawienia w ziemi to elementy wyłączonych z użytkowania instalacji ciepłowniczych, wodociągowych, kanalizacyjnych i elektroenergetycznych podziemnych, których usytuowanie nie naraża na kontakt z azbestem przy czynnościach obsługowych użytkowanych instalacji infrastrukturalnych.

Z informacji uzyskanych z Urzędu Gminy wynika, iż w wodociągach gminnych nie występują rury azbestowo-cementowe.

3.3.3. Płyty azbestowo-cementowe w elewacjach budynków

W elewacji 1 budynku zlokalizowanego na terenie Gminy Tuszów Narodowy zinwentaryzowano płyty azbestowo-cementowe faliste i płaskie o łącznej powierzchni 6 m² (0,1 Mg).

Tabela nr 3 *Ilość płyt azbestowo-cementowych wykorzystywanych w elewacjach budynków*

Lp.	Miejsce występowania	Ilość [Mg]
1	elewacje z płyt azbestowo-cementowych falistych	0
2	elewacje z płyt azbestowo-cementowych płaskich	0,1
	Razem	0,1

3.3.4. Drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest

Na terenie Gminy Tuszów Narodowy nie funkcjonują drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest.

3.3.5. Podsumowanie ilości wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy

Na terenie Gminy Tuszów Narodowy znajduje się 1.080 Mg wyrobów azbestowo-cementowych. Zestawienie zostało opracowane w tabeli nr 4.

Tabela nr 4 Ilość wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy

Lp.	Miejsce występowania	Ilość [Mg]
1	Płyty azbestowo-cementowe stanowiące pokrycia dachowe obiektów budowlanych	1 079,9
2	Rury azbestowo-cementowe do unieszkodliwienia	0
3	Płyty azbestowo-cementowe w elewacjach obiektów budowlanych	0,1
	Razem	1 080

Z przeprowadzonej inwentaryzacji wynika, iż na terenie Gminy Tuszów Narodowy znajduje się 1.080 Mg płyt azbestowo-cementowych, co w przeliczeniu na 1 km² powierzchni Gminy daje 12 Mg/km².

Szczegółowe zestawienie otrzymanych wyników inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest zostały przedstawione w załączniku nr 8 do *Programu*.

3.4. Rozmieszczenie przestrzenne płyt azbestowo-cementowych

Na terenie Gminy Tuszów Narodowy zinwentaryzowanych zostało 569 obiektów budowlanych, w których wykorzystywane są płyty azbestowo-cementowe. Strukturę rozmieszczenia płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe i elewacje obiektów budowlanych w podziale na poszczególne miejscowości Gminy Tuszów Narodowy przedstawiono w tabeli nr 5.

Tabela nr 5 Wyniki inwentaryzacji w podziale na miejscowości Gminy Tuszów Narodowy

Lp.	Miejscowość	Liczba obiektów	Powierzchnia płyt azbestowo-cementowych [w m ²]
1	Babicha	50	6 926
2	Borki Nizińskie	62	8 591
3	Czajkowa	54	6 119
4	Dębiaki	11	1 027
5	Grochowe	63	9 626
6	Jaślany	61	8 607
7	Józefów	18	2 435

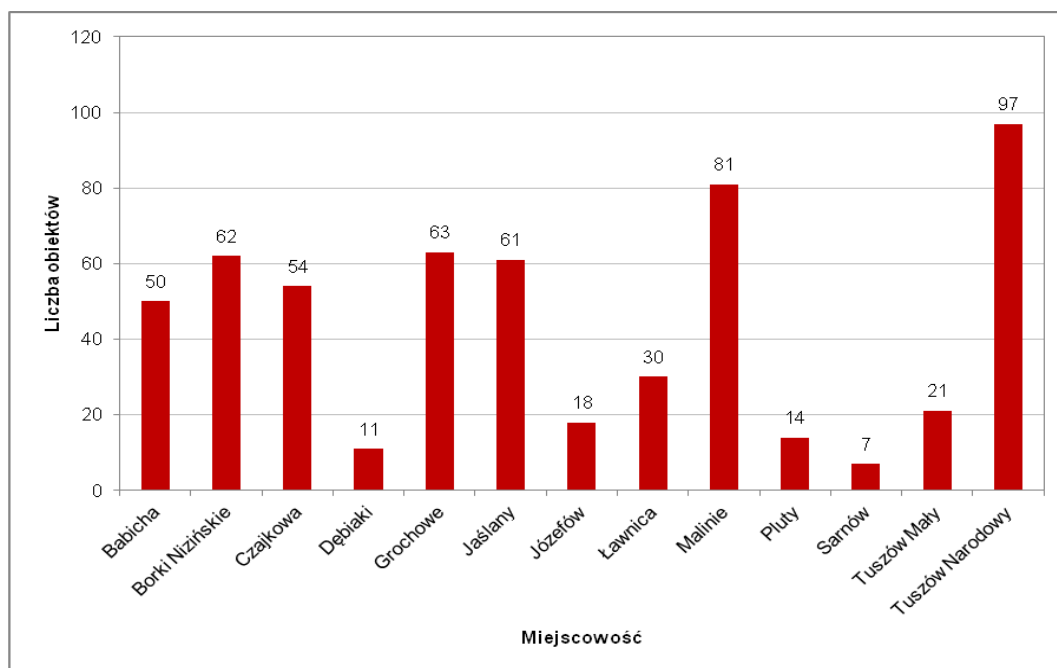

Lp.	Miejscowość	Liczba obiektów	Powierzchnia płyt azbestowo-cementowych [w m ²]
8	Ławnica	30	3 141
9	Malinie	81	16 241
10	Pluty	14	2 135
11	Sarnów	7	943
12	Tuszków Mały	21	3 617
13	Tuszków Narodowy	97	13 665
	Razem	569	83 073

Najwięcej obiektów budowlanych, w których wykorzystywane są wyroby zawierające azbest znajduje się w miejscowości Tuszków Narodowy (97). Stanowią one 17% łącznej liczby zinwentaryzowanych obiektów. W miejscowości Malinie zinwentaryzowano 81 obiektów, co stanowi kolejne 14% liczby obiektów, w miejscowości Grochowe – 63 obiektów (11%), w miejscowości Borki Nizińskie – 62 obiekty (11%), z kolei w miejscowości Jaślany – 6 obiektów (11%).

Porównanie liczby obiektów budowlanych oraz ilości płyt azbestowo-cementowych zinwentaryzowanych na terenie Gminy Tuszków Narodowy przedstawiono na wykresie nr 1.

Wykres nr 1 *Porównanie liczby obiektów budowlanych z wyrobami azbestowymi w poszczególnych miejscowościach Gminy Tuszków Narodowy*

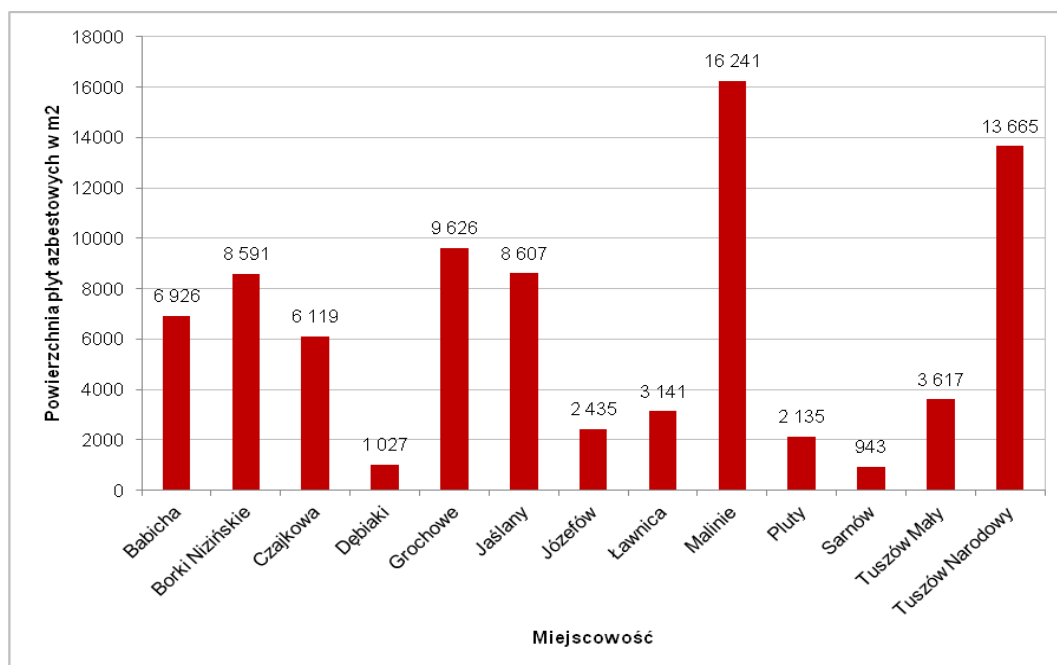

Najwięcej płyt azbestowo-cementowych [w m²] znajduje się w miejscowości Malinie (16.241 m²). Jest to 20% łącznej ilości płyt azbestowo-cementowych zinwentaryzowanych na terenie Gminy. W miejscowości Tuszów Narodowy zinwentaryzowano 13.665 m² (co stanowi 16%), w miejscowości Grochowe 9.626 m² (co stanowi 11%), w miejscowości Jaślany 8.697 m², natomiast na terenie miejscowości Borki Nizińskie – 8.591 m² (co stanowi 11%).

Porównanie ilości płyt azbestowo-cementowych zinwentaryzowanych na terenie Gminy Tuszów Narodowy przedstawiono na wykresie nr 2.

Wykres nr 2 Porównanie ilości wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Tuszów Narodowy

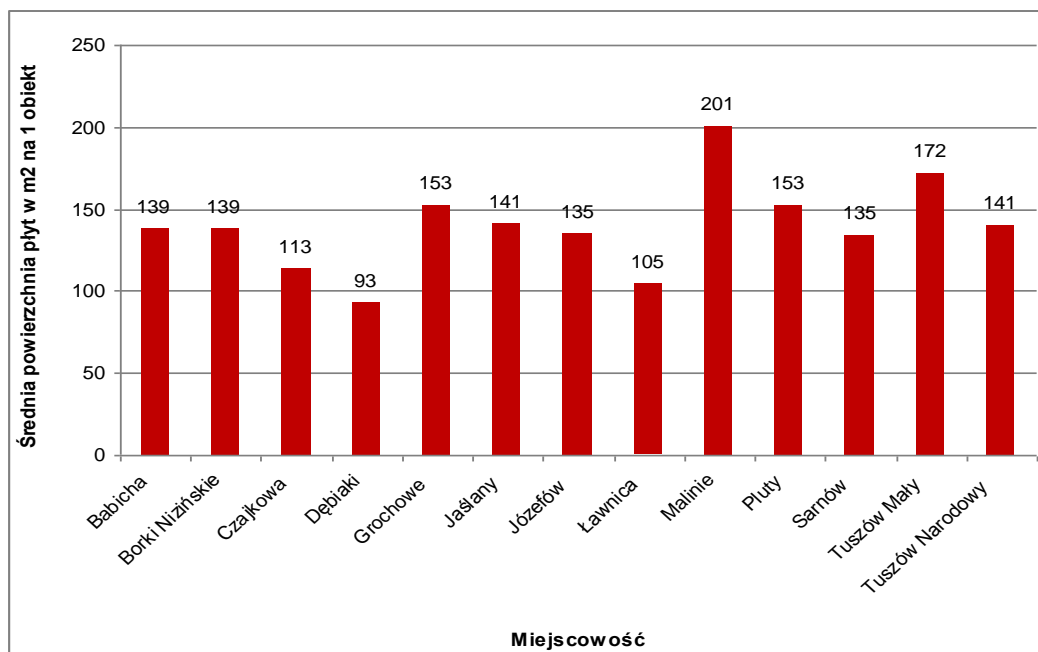

Średnia powierzchnia zinwentaryzowanego obiektu budowlanego na terenie Gminy Tuszów Narodowy wyniosła 146 m². Natomiast w miejscowości Malinie średnia powierzchnia obiektu jest znacznie większa i wynosi 201 m². Wyniki wyższe od średniej obserwowane są także dla następujących miejscowości: Tuszów Mały (172 m²), Grochowe i Pluty (po 153 m²). W miejscowości Dębiaki średnia powierzchnia obiektu jest znacznie niższa od średniej dla Gminy i wynosi 93m².

Porównanie średniej powierzchni płyt azbestowo-cementowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Tuszów Narodowy w odniesieniu do liczby zinwentaryzowanych obiektów budowlanych zostało przedstawione na wykresie nr 3.

Wykres nr 3 *Porównanie średniej powierzchni płyt azbestowo-cementowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Tuszów Narodowy*

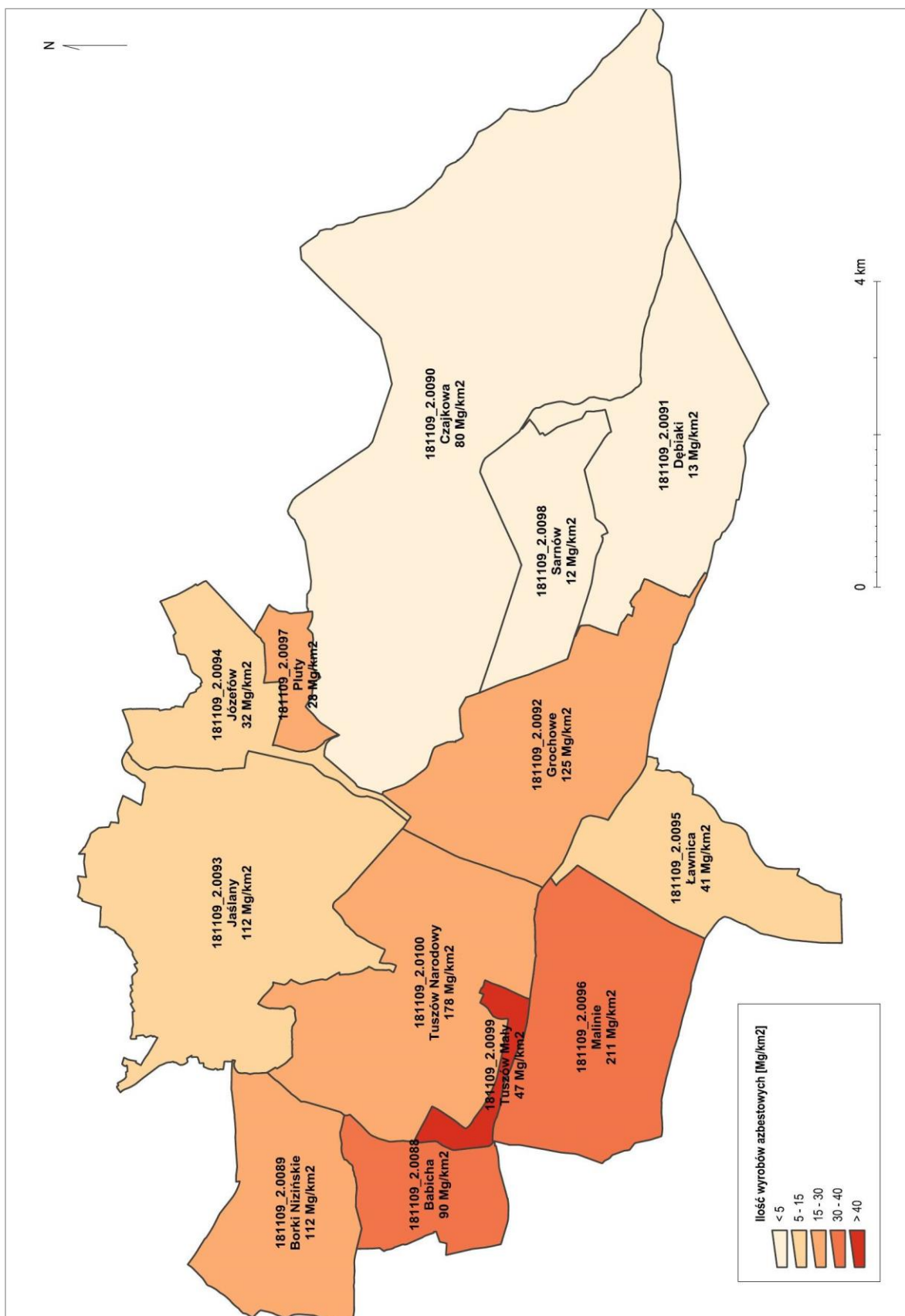

Na podstawie inwentaryzacji przeprowadzonej w trakcie wizyt terenowych z wykorzystaniem wydruków z podkładów mapowych została opracowana baza danych. Umożliwiła ona przygotowanie **mapy rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest** wraz z oceną wizualną stanu płyt azbestowo-cementowych.

Przygotowano 2 rodzaje map: mapę poglądową rozmieszczenia wyrobów azbestowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy oraz mapę szczegółową w odniesieniu do zinwentaryzowanych obiektów w poszczególnych miejscowościach.

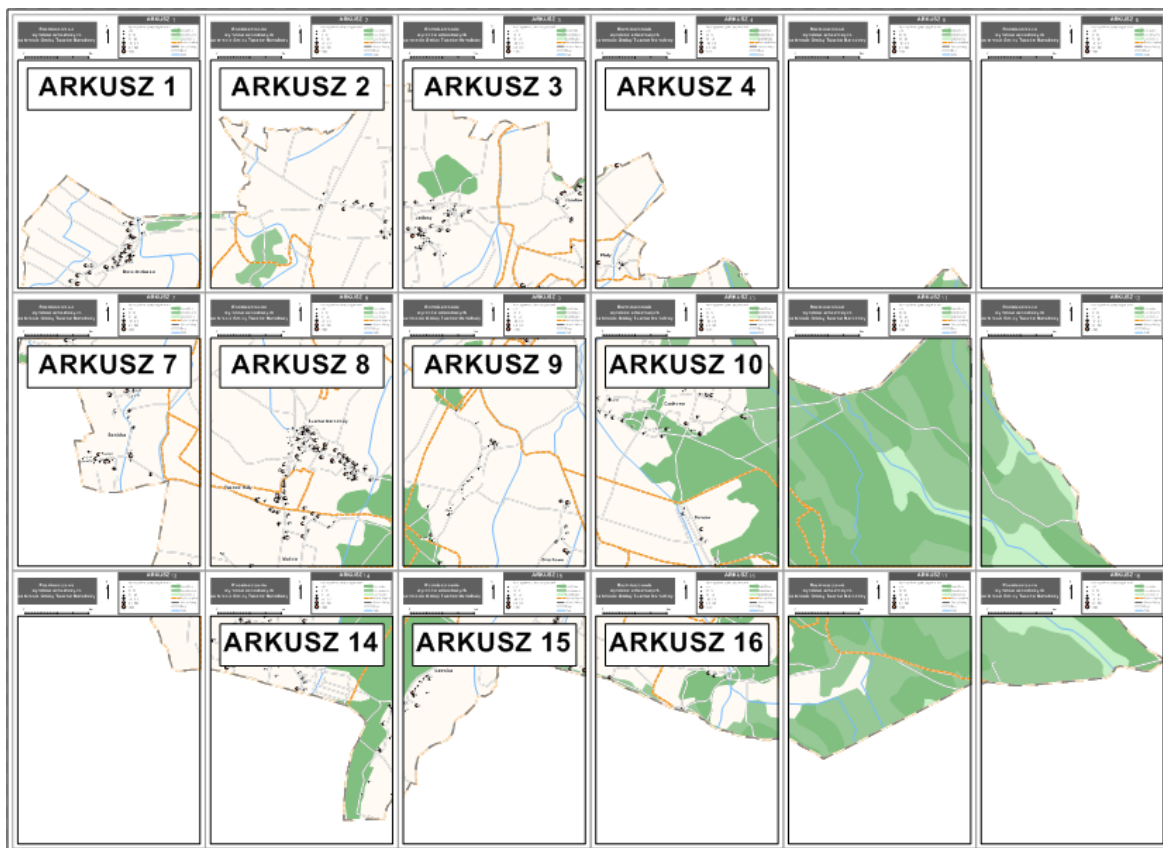

Mapa nr 1 Poglądowa mapa rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Tuszów Narodowy

Mapa nr 2 Szczegółowa mapa rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Tuszów Narodowy

3.5. Stan techniczny wyrobów zawierających azbest

W trakcie wizyt terenowych zgromadzone zostały informacje o stanie płyt azbestowo-cementowych, ocenionym wizualnie zgodnie z wymaganiami dla stopnia pilności w *Ocenie stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest*. Otrzymane wyniki zestawiono w tabeli nr 6.

Tabela nr 6 Wyniki inwentaryzacji według stopni pilności usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy Tuszów Narodowy

Lp.	Stopień pilności	Opis	Liczba obiektów	Powierzchnia [m ²]
1	I	wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie	1	124
2	II	ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku	8	779
3	III	ponowna ocena w terminie do 5 lat	560	82 170

Wizualna ocena jakości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Tuszów Narodowy zgodnie ze stopniem pilności wykazała, że:

- a) 0,1% zinwentaryzowanych wyrobów wymaga wymiany lub naprawy bezzwłocznie, tj. zostało zaliczonych do I stopnia pilności,
- b) 0,9% zinwentaryzowanych wyrobów wymaga ponownej oceny w czasie do 1 roku, czyli zaliczonych do II stopnia pilności,
- c) 98,9% zinwentaryzowanych wyrobów wymaga ponownej oceny w terminie do 5 lat, tj. zostało zaliczonych do III stopnia pilności.

W tabeli nr 7 przedstawiono porównanie liczby obiektów według stopnia pilności usunięcia azbestu w poszczególnych miejscowościach Gminy Tuszów Narodowy.

Tabela nr 7 Liczba obiektów według stopni pilności usunięcia wyrobów azbestowych w podziale na miejscowości

lp.	Miejscowość	I stopień pilności	II stopień pilności	III stopień pilności	Razem
1	Babicha	0	1	49	50
2	Borki Nizińskie	0	0	62	62
3	Czajkowa	0	1	53	54
4	Dębiaki	0	3	8	11
5	Grochowe	0	0	63	63
6	Jaślany	0	0	61	61
7	Józefów	0	0	18	18
8	Ławnica	0	1	29	30
9	Malinie	0	0	81	81
10	Pluty	0	0	14	14
11	Sarnów	0	0	7	7
12	Tuszów Mały	0	0	21	21
13	Tuszów Narodowy	1	2	94	97
	Razem	1	8	560	569

3.6. Struktura własności wyrobów azbestowych

Wyniki inwentaryzacji terenowej wyrobów azbestowych zostały uzupełnione o informacje z Urzędu Gminy dotyczące typów własności poszczególnych obiektów. Na ich podstawie przygotowano analizę wyników inwentaryzacji w podziale na typ własności.

Tabela nr 8 Wyniki inwentaryzacji w podziale na typ własności

Lp.	Typ własności	Liczba obiektów	Powierzchnia [m ²]
1	Własność Gminy Tuszów Narodowy	1	199
2	Własność Skarbu Państwa	4	3 066
3	Własność prywatna	564	79 808
	Razem	569	83 073

Zdecydowana większość (99%) budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi jest własnością prywatną. Pozostały 1% ilości zinwentaryzowanego

azbestu, stanowi pokrycia dachowe budynków będących własnością Skarbu Państwa oraz Gminy Tuszów Narodowy.

Struktura własności jest szczególnie istotnym zagadnieniem, gdyż koszty realizacji Programu będą ponoszone przez właścicieli obiektów, w których wykorzystywane są wyroby azbestowe, czyli w znacznej większości przez osoby fizyczne.

3.7. Obiekty użyteczności publicznej

Wizyty terenowe wykazały, że 4 obiekty użyteczności publicznej spośród znajdujących się na terenie Gminy Tuszów Narodowy jest pokrytych płytami azbestowo-cementowymi (falistymi).

Tabela nr 9 Wyniki inwentaryzacji obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Tuszów Narodowy

Lp.	Miejscowość	Typ płyt azbestowo-cementowych	Powierzchnia [m ²]	Uwagi
1	Czajkowa	falisty	243	Leśnictwo Czajkowa
2	Czajkowa	falisty	311	Leśnictwo Czajkowa
3	Czajkowa	falisty	143	Leśnictwo Czajkowa
4	Malinie	falisty	2 369	Instytut Zootechniki Zootechniczny Zakład Doswiadczalny Chorzelów
Razem			3 066	

4. Postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

4.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

Agencja Ochrony Środowiska USA (Environmental Protection Agency - EPA) opublikowała szereg dokumentów, w których zawarte są zasady informowania o ryzyku. Powszechnie przyjęto siedem następujących podstawowych zasad:

1. Akceptuj i angażuj społeczność jako równorzędnego partnera.
2. Starannie planuj sposób przekazywania informacji o zagrożeniu, następnie oceniaj wyniki komunikowania się.
3. Uważnie słuchaj tego, co mają ci do przekazania inni.
4. Bądź uczciwy, szczery i otwarty.

5. Koordynuj wysiłki i współpracuj z innymi w procesie przekazywania informacji.
6. Nawiązuj współpracę ze środkami masowego przekazu i przekazuj informacje zgodnie z regułami środków masowego przekazu.
7. Mów jasno i życzliwie²¹.

Powodzenie realizacji podejmowanych przez władze Gminy Tuszów Narodowy działań na rzecz ochrony środowiska i przyrody, w dużej mierze zależy od świadomości, aktywności i zmiany nawyków lokalnej społeczności. Program edukacyjny realizowany jest przez władze Gminy na różnych płaszczyznach i różnymi metodami poprzez ulotki, foldery, konkursy i festyny.

4.2. Działania informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców Gminy

Planowane działania informacyjne o postępowaniu z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest mają na celu przekazanie rzetelnej i wiarygodnej informacji o azbecie. Mogą zostać podjęte z wykorzystaniem istniejących już kanałów dystrybucji:

1. Tablice informacyjne w Urzędzie Gminy Tuszów Narodowy z notatkami o:
 - a) obowiązkach dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
 - b) obowiązku przeprowadzenia inwentaryzacji i złożenia informacji o wyrobach zawierających azbest (załącznik 2),
 - c) obowiązku sporządzenia *oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest* (załącznik 3),
 - d) zagrożeniach i skutkach dla zdrowia ludzi i środowiska przyrodniczego w przypadku niewłaściwego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
 - e) firmach, posiadających uprawnienia i zezwolenia do prowadzenia prac obejmujących usuwanie, zbieranie, transport i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest (dane adresowe i telefon kontaktowy),
 - f) możliwościach finansowego wsparcia i właściwego postępowania w przypadku prac remontowych obejmujących wymianę wyrobów zawierających azbest.
2. Akcje edukacyjne, mające na celu nauczanie młodzieży rozpoznawania wyrobów zawierających azbest, poinformowanie o szkodliwości azbestu dla zdrowia człowieka i środowiska naturalnego oraz konieczności unieszkodliwienia azbestu do końca 2032 r. Akcje te powinny być prowadzone w szkołach w ramach zajęć lekcyjnych.
3. Konkursy organizowane przez dyrektorów szkół, np. zaprojektowanie ulotki informacyjnej czy plakatu. Praca nagrodzona zostanie powielona w odpowiedniej

²¹ „Azbest. Ekspozycja zawodowa i środowiskowa.”, pod red. Neonili Szeszeni-Dąbrowskiej, Łódź, 2004,

liczbie egzemplarzy i udostępniona na tablicy w Urzędzie Gminy.

4. Organizowane corocznie festyny oraz koncerty i imprezy okolicznościowe, w trakcie których szczególna uwaga zwrócona będzie na identyfikację „dzikich wysypisk” odpadów azbestowych oraz szkodliwość azbestu dla zdrowia człowieka.

Wszystkie akcje informacyjne i edukacyjne powinny być prowadzone równoległe na stronie internetowej Gminy.

4.3. Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest

Procedury dotyczące postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest podzielono na cztery grupy²²:

1. Grupa I Procedury obowiązujące właścicieli i zarządzających obiektami, instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyroby zawierające azbest.
 - a. Procedura 1 – obowiązki i postępowanie właścicieli oraz zarządców, przy użytkowaniu obiektów i terenów z wyrobami zawierającymi azbest.
 - b. Procedura 2 – obowiązki i postępowanie właścicieli i zarządców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów.Procedury z grupy I zostały zamieszczone w załączniku nr 7.
2. Grupa II Procedury obowiązujące wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest – wytwórców odpadów niebezpiecznych.
 - a. Procedura 3 – postępowanie przy pracach przygotowawczych do usuwania wyrobów zawierających azbest.
 - b. Procedura 4 – prace polegające na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, wytwarzaniu odpadów niebezpiecznych wraz z oczyszczeniem obiektu, terenu, instalacji.
3. Grupa III Procedura obowiązująca prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
 - a. Procedura 5 – przygotowanie i transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
4. Grupa IV Procedura obowiązująca zarządzających składowiskami odpadów niebezpiecznych zawierających azbest.
 - a. Procedura 6 – składowanie odpadów na składowiskach lub wydzielonych kwaterach przeznaczonych do wyłącznego składowania odpadów zawierających azbest.

²² „Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest”, Warszawa, 2001

4.4. Usuwanie wyrobów zawierających azbest

Wyroby zawierające azbest mogą być bezpiecznie eliminowane przez przedsiębiorstwa posiadające zatwierdzone programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi.

Aktualny wykaz podmiotów posiadających decyzję zatwierdzającą program gospodarki odpadami powstającymi w wyniku prowadzenia prac budowlanych związanych z usuwaniem i demontażem materiałów izolacyjnych i konstrukcyjnych zawierających azbest, znajduje się w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego oraz na stronie internetowej urzędu http://www.wrota.podkarpackie.pl/pl/bip/wojewodztwo-podkarpackie/wykaz_dok/gospodarka_odpadami/rejestr.

4.5. Unieszkodliwianie odpadów azbestowych

Najczęściej stosowaną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie. W województwie podkarpackim funkcjonują dwa ogólnodostępne składowiska przyjmujące odpady zawierające azbest. Są to: składowisko odpadów w Młynach Zakładu Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie oraz składowisko odpadów w Pysznicy.

Według dostępnych danych²³ wolna pojemność składowiska na odpady azbestowe w składowisku w Młynach wynosi 35.643 m³, natomiast w Pysznicy – 200 m³. Oba składowiska przyjmują dwa rodzaje odpadów azbestowych:

- materiały izolacyjne zawierające azbest (17 06 01*),
- materiały konstrukcyjne zawierające azbest (17 06 05*).

Ze względu na dostępność i odległość składowisk najbardziej dogodnym miejscem unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych zawierających azbest i powstałych w wyniku realizacji *Gminnego Programu Usuwania Azbestu* jest zarówno składowisko w Młynach, jak i w Pysznicy. Wykaz składowisk przyjmujących odpady niebezpieczne w Polsce został zamieszczony w załączniku 9.

²³ Baza azbestowa www.bazaazbestowa.pl

5. Harmonogram realizacji *Gminnego Programu Usuwania Azbestu*

Na mocy polskiego prawa wykorzystywanie azbestu lub wyrobów zawierających azbest zostało dopuszczone w użytkowanych instalacjach lub urządzeniach nie dłużej niż **do dnia 31 grudnia 2032 r.** Zgodnie z założeniami *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do 2032 roku.

Harmonogram realizacji *Gminnego Programu Usuwania Azbestu* podzielono na 3 etapy, tj.:

I etap: lata 2011-2012,

II etap: lata 2013-2022,

III etap: lata 2023-2032.

Podział ten jest zbieżny z harmonogramem *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*. Zdecydowano o przyjęciu analogicznych etapów realizacji zadania w kontekście możliwości monitorowania jego realizacji w porównaniu z programami nadrzędnymi.

Tabela nr 10 *Harmonogram realizacji Programu w podziale na 3 etapy*

Lp.	Zadania	Etap I	Etap II	Etap III
		2011-2012	2013-2022	2023-2032
1	Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest			
2	Opracowanie <i>Gminnego Programu Usuwania Azbestu</i>			
3	Opracowanie bazy danych wyrobów zawierających azbest			
4	Cykliczna aktualizacja bazy danych			
5	Akcje informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców			
6	Zapewnienie środków finansowych na realizację <i>Programu</i>			
7	Bezpieczne usunięcie zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych	5%	45%	50%
8	Monitorowanie procesu usuwania wyrobów azbestowych			
9	Aktualizacja <i>Programu</i>			

Inwentaryzacja (zadanie nr 1), Gminny Program Usuwania Azbestu (zadanie nr 2) oraz opracowanie bazy danych wyrobów zawierających azbest (zadanie nr 3) zostały wykonane w roku 2011, co umożliwiło rozpoczęcie procesu monitorowania procesu usuwania wyrobów azbestowych (zadanie nr 8).

Każdemu zadaniu w każdym z etapów wdrażania *Programu* została przypisana jednostka odpowiedzialna za realizację zadania.

Tabela nr 11 *Odpowiedzialność za realizację Programu*

Lp.	Zadania	Jednostka odpowiedzialna
1	Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających	Gmina Tuszów Narodowy
2	Opracowanie <i>Gminnego Programu Usuwania Azbestu</i>	Gmina Tuszów Narodowy
3	Opracowanie bazy danych wyrobów zawierających azbest	Gmina Tuszów Narodowy
4	Cykliczna aktualizacja bazy danych	Gmina Tuszów Narodowy
5	Akcje informacyjno-edukacyjne wśród mieszkańców	Gmina Tuszów Narodowy
6	Zapewnienie środków finansowych na realizację <i>Programu</i>	Właściciele obiektów / Gmina Tuszów Narodowy
7	Bezpieczne usunięcie zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych	Właściciele obiektów / Gmina Tuszów Narodowy
8	Monitorowanie procesu usuwania wyrobów azbestowych	Gmina Tuszów Narodowy
9	Aktualizacja <i>Programu</i>	Gmina Tuszów Narodowy

6. Koszty realizacji *Gminnego Programu Usuwania Azbestu*

Całkowite koszty realizacji *Gminnego Programu Usuwania Azbestu* obejmują nakłady poniesione na:

1. akcje informacyjno-edukacyjne,
2. koszty aktualizacji *Programu*,
3. koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych i elewacji,
4. koszty wykonania nowych pokryć dachowych i elewacji.

Koszty te będą ponoszone przez osoby fizyczne, przedsiębiorców, osoby prawne oraz Gminę Tuszów Narodowy w odniesieniu do własnych obiektów.

Akcje informacyjno-edukacyjne

Do oszacowania kosztów realizacji *Programu* przyjęto, iż Urząd Gminy sfinansuje akcje informacyjno-edukacyjne lub pozyska fundusze zewnętrzne na ten cel.

Aktualizacja *Programu*

Zadania organizacyjne, polegające na stałej aktualizacji bazy danych, informowaniu mieszkańców i przedsiębiorców o możliwościach pozyskania dofinansowania na bezpieczne usuwanie wyrobów zawierających azbest oraz monitorowanie procesu usuwania wyrobów azbestowych zostaną zlecone podwykonawcom bądź będą wykonane przez pracowników Urzędu Gminy. Założono ponadto, że w trakcie realizacji *Programu* wykonane zostaną po 2 aktualizacje w II i III etapie realizacji *Programu*.

Koszty usunięcia płyt azbestowo-cementowych z pokryć dachowych obiektów budowlanych

Do oszacowania kosztów usunięcia płyt azbestowo-cementowych z terenu Gminy Tuszów Narodowy przyjęto, że powierzchnia zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest stanowiących pokrycia dachowe obiektów wynosi 83.067 m². Założono, że średni koszt demontażu, transportu i unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest na składowisku wynosi 1.100 zł brutto za 1 Mg. Został on wyliczony na podstawie informacji uzyskanych od przedsiębiorstw z listy firm uprawnionych do usuwania i unieszkodliwiania azbestu.

Tabela nr 12 *Nakłady finansowe na usunięcie płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych (w tys. zł)*

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka	Etap			Razem
			I	II	III	
1	ilość płyt azbestowo-cementowych do usunięcia	Mg	53,9	486	540	1 080
		m ²	4 153	37 380	41 534	83 067
2	koszt demontażu i unieszkodliwienia odpadów azbestowych	tys. zł	59	535	594	1 188
Razem koszty			59	535	594	1 188

Oszacowane koszty usunięcia wyrobów azbestowych z pokryć dachowych obiektów budowlanych wynoszą 1.188 tys. zł.

Koszty wykonania nowych pokryć dachowych w obiektach budowlanych

Jako średni koszt zakupu i montażu nowego pokrycia dachowego przyjęto 70 zł brutto za 1 m² nowego pokrycia wykonanego z blachodachówki. Dane te zostały pozyskane od producentów i firm dekarских. W przypadku wykorzystania innych materiałów szacowane koszty mogą ulec zmianie.

Tabela nr 13 *Nakłady finansowe na wykonanie nowych pokryć dachowych (w tys. zł)*

Lp.	Wyszczególnienie	Jednostka	Etap			Razem
			I	II	III	
1	powierzchnia płyt azbestowo-cementowych do wymiany	m ²	4 153	37 380	41 534	83 067
2	koszt zakupu i montażu nowego pokrycia dachowego	tys. zł	291	2 617	2 907	5 815
Razem koszty			291	2 617	2 907	5 815

Oszacowany koszt wykonania nowych pokryć dachowych wykonanych wynosi 5.815 tys. zł (według cen z 2011 r.).

Koszty usunięcia i wymiany płyt azbestowo-cementowych z elewacji obiektów budowlanych

Do oszacowania kosztów usunięcia płyt azbestowo-cementowych z elewacji budynku mieszkalnych przyjęto, że ilość zinwentaryzowanych wyrobów zawierających azbest wynosi 6 m² płyt azbestowo-cementowych, co po przeliczeniu daje 0,1 Mg, a płyty azbestowo-cementowe zostaną unieszkodliwione w trakcie termomodernizacji budynków. Założono, że średni koszt termomodernizacji 1 m² elewacji z zabudowaniem wyrobów azbestowych wynosi 150 zł brutto. Średni koszt został wyliczony na podstawie informacji uzyskanych od przedsiębiorstw, świadczących usługi termomodernizacji i unieszkodliwiania azbestu. Oszacowany koszt usunięcia płyt azbestowo-cementowych stanowiących okładziny elewacji budynku wraz z wykonaniem termomodernizacji budynków wynosi ok. 1 tys. zł (według cen z 2011 r.).

Całkowite koszty realizacji *Programu*

Całkowite koszty realizacji *Programu* w latach 2011-2032 obejmują nakłady finansowe na akcje informacyjno-edukacyjne, aktualizację *Programu*, usunięcie i wymianę pokryć dachowych oraz termomodernizację budynków.

Tabela nr 14 Szacunkowe całkowite koszty realizacji Programu (w tys. zł)

Lp.	Zadanie	Etap			Razem
		I	II	III	
1	Akcje informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców Gminy Tuszów Narodowy	4	20	20	44
2	aktualizacja Programu	-	10	10	20
3	Koszt wymiany pokryć dachowych	350	3 152	3 501	7 003
4	koszt termomodernizacji budynków	0	1	0	1
Razem koszty		354	3 183	3 531	7 068

Prognozowane całkowite koszty realizacji Programu w latach 2011-2032 wynoszą 7 mln zł, z czego ponad 99% stanowią odpowiednio koszty wymiany pokryć dachowych.

7. Źródła finansowania realizacji Programu

Możliwymi źródłami finansowania realizacji Programu są środki własne Gminy Tuszów Narodowy, środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, środki przewidziane w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz kredyty preferencyjne z BGŻ.

Do opracowania prognozowanej struktury finansowania Programu przyjęto następujące założenia:

1. Z budżetu Gminy finansowane będą akcje informacyjno-edukacyjne oraz aktualizacja bazy danych o wyrobach azbestowych.
2. Środki przewidziane w budżecie Gminy w każdym roku realizacji Programu będą wynosiły ok. 15 tys. zł.
3. Około 5% płyt azbestowo-cementowych przewidzianych do usunięcia w danym roku zostanie usunięta i unieszkodliwiona przez właścicieli obiektów z wykorzystaniem dofinansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.
4. Około 5% płyt azbestowo-cementowych przewidzianych do usunięcia w danym roku zostanie usunięta i unieszkodliwiona przez właścicieli obiektów z wykorzystaniem dofinansowania z BGŻ.
5. Około 5% płyt azbestowo-cementowych przewidzianych do usunięcia w danym roku zostanie usunięta i unieszkodliwiona przez właścicieli obiektów z wykorzystaniem dofinansowania z BOŚ.
6. Około 10% płyt azbestowo-cementowych przewidzianych do usunięcia w danym

roku zostanie usunięta i unieszkodliwiona przez właścicieli obiektów z wykorzystaniem dofinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

7. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie w kolejnych latach będzie oferował dofinansowanie zadań, polegających na bezpiecznym usuwaniu azbestu.
8. Oferta BOŚ w kolejnych latach będzie przewidywała kredyty z dopłatami do odsetek z WFOŚiGW, a także kredyty na zakup i montaż urządzeń służących ochronie środowiska, z których można sfinansować zakup i montaż nowego pokrycia dachowego.

Tabela nr 15 *Prognozowana struktura finansowania realizacji Programu (w tys. zł)*

Lp.	Potencjalne źródła finansowania	Etap			Razem
		I	II	III	
1	Budżet Gminy Tuszów Narodowy	30	150	150	330
2	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Rzeszowie	3	27	30	60
3	PROW 2007-2013	35	32	0	67
4	Kredyty w BOŚ i BGŻ	18	158	175	351
5	Środki własne właścicieli obiektów	268	2 816	3 176	6 260
	Razem	354	3 183	3 531	7 068

7.1 Alokacja środków finansowych z budżetu Gminy

Gmina Tuszów Narodowy przewiduje przeznaczyć kwotę 15 tys. zł rocznie na realizację zadań, wynikających z niniejszego *Programu*.

7.2 Możliwości pozyskania środków finansowych na działania związane z usuwaniem azbestu

W wyniku analizy dostępnych instrumentów finansowania ochrony środowiska wybrano instrumenty, które mogą zostać wykorzystane w celu dofinansowania realizacji *Gminny Program Usuwania Azbestu*.

7.2.1. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie²⁴

*Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie
ul. Zygmuntowska 9, 35-025 Rzeszów
tel. (017) 852-23-44, faks (017) 853-63-61
e-mail: biuro@wfosigw.rzeszow.pl
www.bjp.wfosigw.rzeszow.pl*

Na liście przedsięwzięć priorytetowych planowanych do dofinansowania ze środków WFOŚiGW w Rzeszowie na 2011 rok oraz na 2012 rok w ramach Priorytetu 3 *Działania w dziedzinie gospodarki odpadami i ochrony powierzchni ziemi* uwzględniono przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu i wyrobów zawierających azbest (priorytet 3.6).

Beneficjentami wsparcia w ramach dofinansowania usuwania azbestu przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie mogą być jednostki samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy oraz inne osoby prawne korzystające ze środowiska.

W ramach zadań związanych z usuwaniem azbestu dofinansowywane są koszty dotyczące demontażu, transportu oraz unieszkodliwienia odpadów azbestowych.

Fundusz oferuje wsparcie finansowe w formie oprocentowanych pożyczek, udzielania dotacji lub przyznawania nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej.

Wojewódzki Fundusz udziela pożyczek na podstawie umowy cywilnoprawnej, w maksymalnej wysokości do 70% kosztów zadania.

²⁴ na podstawie *Zasad udzielania i umarzania pożyczek oraz tryb i zasady udzielania i rozliczania dotacji przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie oraz List przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie na 2011r. i na 2012r.*

7.2.2. Instrumenty oferowane przez BOŚ we współpracy z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie

*Oddział BOŚ w Rzeszowie
35-017 Rzeszów, ul. S. Moniuszki 8
tel. (0-17) 862-57-44, faks (0-17) 862-57-44
e-mail: rzeszow@bosbank.pl*

BOŚ Oddział w Rzeszowie współpracuje z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie w zakresie preferencyjnego kredytowania inwestycji, polegających na usuwaniu i utylizacji wyrobów zawierających azbest, realizowanych na terenie województwa podkarpackiego. Umowa jest zawarta na czas nieokreślony.

Kredyty preferencyjne z dopłatami do oprocentowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie są przeznaczone dla osób fizycznych i właścicieli nieruchomości.

Przedmiotem kredytowania objęte są zadania z zakresu usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest, polegające na demontażu, transporcie i unieszkodliwianiu odpadów azbestowych.

Warunki kredytowania:

1. kwota kredytu: do 90% kosztów całego zadania, przy zaangażowaniu minimum 10% środków własnych kredytobiorcy; jednostkowy kredyt może być udzielony do kwoty 170 tys. zł,
2. okres kredytowania: do 8 lat,
3. okres karencji: do 6 m-cy od daty zakończenia zadania,
4. okres realizacji zadania: do 12 m-cy od daty postawienia przez Bank kredytu do dyspozycji Kredytobiorcy,
5. oprocentowanie: 0,86 s.r.w.,
6. prowizja: min. 1% wysokości kredytu, lecz nie mniej niż 100 zł.

7.2.3. Instrumenty oferowane przez Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego

*Institucja Zarządzająca RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013
Zarząd Województwa Podkarpackiego poprzez
Wydziału Rozwoju Regionalnego w Urzędzie Marszałkowskim Województwa
Podkarpackiego w Rzeszowie
ul. Grunwaldzka 1, 35-959 Rzeszów
tel. (017) 747-64-66, faks (017) 747-64-27
www.wrota.podkarpackie.pl/pl/rpo
e-mail: drr@podkarpackie.pl*

W ramach RPO Województwa Podkarpackiego nie jest przewidziana możliwość dofinansowania projektów, których przedmiotem jest wyłącznie usuwanie wyrobów zawierających azbest.

W ramach osi priorytetowej 2 *Infrastruktura techniczna*, w ramach działania 2.2 *Infrastruktura energetyczna* istnieje możliwość sfinansowania inwestycji związanych z bezpiecznym usuwaniem azbestu tylko jako elementu infrastruktury towarzyszącej w ramach projektu, np. kompleksowej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej.

W ramach RPO Województwa Podkarpackiego możliwą formą wsparcia jest pomoc bezzwrotna (dotacja), która beneficjentowi przekazywana będzie zasadniczo w formie refundacji. Przewiduje się także możliwość zaliczkowania w ograniczonym zakresie.

Beneficjentami w ramach działania 2.2 *Infrastruktura energetyczna* mogą być:

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
2. jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną²⁵,
3. Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne,
4. szkoły wyższe,
5. zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
6. osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki,
7. partnerzy społeczni i gospodarczy, tj.: organizacje pozarządowe, jednostki naukowe
8. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
9. przedsiębiorcy²⁶.

²⁵ W ramach tej kategorii mieści się również Skarb Państwa reprezentowany przez właściwe jednostki organizacyjne. Dopuszczalnym beneficjentem jest na przykład: Skarb Państwa – Komendant Wojewódzki/Powiatowy/Miejski Policji

²⁶ Dotyczy wyłącznie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością lub spółek akcyjnych utworzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego lub do których jednostka samorządu terytorialnego przystąpiła, realizujących zadania

W ramach działania 2.2 możliwe jest sfinansowanie inwestycji związanych z bezpiecznym usuwaniem wyrobów azbestowych tylko jako elementu infrastruktury towarzyszącej w ramach projektu, np. kompleksowej termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej.

Maksymalny udział środków wspólnotowych w wydatkach kwalifikowalnych na poziomie projektu wynosi 85%. W uzasadnionych przypadkach Instytucja Zarządzająca na etapie ogłaszania konkursów może podjąć decyzję o jego obniżeniu lub podwyższeniu.

Należy zaznaczyć, że zgodnie z *Harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie*, stanowiącym załącznik do uchwały Nr 62/1324/11 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 lipca 2011 r. – na chwilę obecną – w latach 2012-2013 nie są zaplanowane do przeprowadzenia konkursy w ramach Działania 2.2 *Infrastruktura energetyczna*.

7.2.4. Bank Gospodarki Żywnościowej S.A.

*Bank BGŻ S.A.
ul. Kasprzaka 10/16, 01-211 Warszawa
tel. (022) 860-40-00, faks (022) 860-50-00
www.bgz.pl*

Bank Gospodarki Żywnościowej (BGŻ) współpracuje z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie udzielania kredytów preferencyjnych. Podstawą do udzielania przez ARiMR pomocy ze środków krajowych, w tym dopłat do oprocentowania kredytów, jest *rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie realizacji niektórych zadań ARiMR*. Zasady udzielania dopłat do oprocentowania ustalane są przez ARiMR. Podmiotami uprawnionymi do ubiegania się o kredyt preferencyjny są:

1. osoby fizyczne, posiadające pełną zdolność do czynności prawnych, z wyłączeniem emerytów i rencistów,
2. osoby prawne,
3. jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej.

Przedmiotem kredytowania w ramach linii o symbolu **nIP** zgodnie z *Warunkami i zasadami udzielania kredytów na realizację inwestycji w gospodarstwach rolnych, działach specjalnych produkcji rolnej i przetwórstwie produktów rolnych* m.in. mogą być objęte koszty rozbiórki i unieszkodliwienia materiałów szkodliwych, w tym wyrobów

o charakterze użyteczności publicznej, których celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych, zgodnie z regulaminem zatwierdzonym przez organ wykonawczy właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

azbestowych, pod warunkiem realizowania inwestycji polegającej na budowie, przebudowie lub remoncie obiektów służących do prowadzenia działalności rolniczej w gospodarstwach rolnych lub działach specjalnych produkcji rolnej.

Warunki kredytowania są następujące:

1. oprocentowanie: zmienne, ustalone w oparciu o aktualną stopę redyskonta, nie mniej niż 2%,
2. kwota kredytu: nie może przekroczyć:
 - a. 80% wartości nakładów inwestycyjnych na gospodarstwo rolne i wynosić więcej niż 4.000.000 zł,
 - b. 70% wartości nakładów inwestycyjnych na dział specjalny produkcji rolnej i wynosić więcej niż 8.000.000 zł,
 - c. 70% wartości nakładów inwestycyjnych w przetwórstwie produktów rolnych i wynosić więcej niż 16.000.000 zł,
 - d. łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku inwestycji wymienionych w pkt a) i b) nie może przekroczyć 8.000.000 zł,
 - e. łączna kwota kredytów udzielonych jednemu podmiotowi na realizację równocześnie kilku inwestycji wymienionych w pkt a) - c) nie może przekroczyć 16.000.000 zł.
3. okres kredytowania: do 8 lat,
4. okres karencji: do 2 lat.

7.2.5. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

*Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Warszawie
Al. Jana Pawła II 70, 00-175 Warszawa
tel. 0 800 38 00 84, faks 022 318-53-30
www.arimr.gov.pl
e-mail: info@arimr.gov.pl*

Działanie 121 Modernizacja gospodarstw rolnych

Beneficjentami w ramach działania 121 *Modernizacja gospodarstw rolnych* mogą być osoby fizyczne, osoby prawne oraz spółki osobowe działalność rolniczą w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej.²⁷:

²⁷ Szczegółowe warunki dotyczące kryteriów jakie muszą spełniać potencjalni beneficjenci pomocy w ramach PROW zostały określone w samym programie, jak i w rozporządzeniach wykonawczych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej

W ramach działania wspierane są inwestycje materialne i niematerialne służące modernizacji produkcji rolnej, w szczególności:

1. inwestycje materialne:
 - a) budowa lub remont połączony z modernizacją budynków lub budowli,
 - b) zakup lub instalacja maszyn, urządzeń, w tym sprzętu komputerowego,
 - c) zakładanie, modernizacja sadów lub plantacji wieloletnich,
 - d) zakup, instalacja lub budowa elementów infrastruktury technicznej wpływających bezpośrednio na warunki prowadzenia działalności rolniczej, przygotowania do sprzedaży lub sprzedaży bezpośredniej;
2. inwestycje niematerialne:
 - a) zakup patentów, licencji, w tym licencji na oprogramowanie,
 - b) usługi związane z przygotowaniem dokumentacji technicznej lub ekonomicznej dotyczącej projektu oraz nadzorem technicznym, związane bezpośrednio z realizacją projektu.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne w ramach działania 121 *Modernizacja gospodarstw rolnych* w okresie realizacji PROW nie może przekroczyć 300.000 zł. Do realizacji mogą być przyjęte operacje, których wysokość kosztów kwalifikowanych będzie wynosiła powyżej 20.000 zł. Ograniczenie to nie dotyczy operacji obejmujących wyłącznie wyposażenie gospodarstwa rolnego w urządzenia do składowania nawozów naturalnych lub projektów związanych z dostosowaniem do norm wspólnotowych.

Szczegółowe warunki dofinansowania określone są w *rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 października 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania "Modernizacja gospodarstw rolnych" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013*, Dz.U. 207 poz. 1372.

Działanie 311 Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

Beneficjentami w ramach działania 311 *Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej* może być rolnik, który nie osiągnął wieku emerytalnego lub jego domownik w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników albo małżonek tego rolnika²⁸.

W ramach działania 311 *Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej*

²⁸ Szczegółowe warunki dotyczące kryteriów jakie muszą spełniać potencjalni beneficjenci pomocy w ramach PROW zostały określone w samym programie, jak i w rozporządzeniach wykonawczych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej

wspierane będą inwestycje w zakresie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, usług dla ludności, sprzedaży hurtowej i detalicznej, rzemiosła lub rękodzielnictwa, robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych, usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, usług transportowych, usług komunalnych, przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych, magazynowania lub przechowywania towarów, wytwarzania produktów energetycznych z biomasy, rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Do kosztów kwalifikowalnych projektu, który może być dofinansowany w ramach przedmiotowego działania zalicza się m.in. koszty budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej, a także koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki. W przypadku projektów związanych z turystyką wiejską (w tym agroturystyką) koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki będą także kosztem kwalifikowalnym.

Szczegółowe warunki dofinansowania określone są w *rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 września 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013*, Dz.U. nr 166 poz. 1125.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne w ramach działania 311 *Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej* w okresie realizacji PROW nie może przekroczyć 100.000 zł. Maksymalny poziom pomocy finansowej może wynosić 50% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Działanie 312 Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Beneficjentem w ramach działania 312 *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw* może być osoba fizyczna lub osoba prawna, lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi (podejmuje) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające poniżej 10 osób, i mające obrót nieprzekraczający równowartości w zł 2 mln euro²⁹:

W ramach działania 312 *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw* wspierane będą inwestycje w zakresie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa, usług dla ludności,

²⁹ Szczegółowe warunki dotyczące kryteriów jakie muszą spełniać potencjalni beneficjenci pomocy w ramach PROW zostały określone w samym programie, jak i w rozporządzeniach wykonawczych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej

sprzedaży hurtowej i detalicznej, rzemiosła lub rękodzielnictwa, robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych, usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem, usług transportowych, usług komunalnych, przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych, magazynowania lub przechowywania towarów, wytwarzania produktów energetycznych z biomasy, rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Do kosztów kwalifikowalnych projektów, które realizowane są w działaniu 312 *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw* zalicza się koszty budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej, a także koszty nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej. Koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki pod warunkiem, że rozbiórka jest niezbędna w celu realizacji operacji, a także koszty materiałów zastępujących materiały szkodliwe (w tym wyrobów azbestowych) będą kosztami kwalifikowanymi.

Maksymalny poziom pomocy finansowej może wynosić 50% kosztów kwalifikowalnych przedsięwzięcia. Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi i na jedno gospodarstwo rolne w ramach działania 312 *Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw* w okresie realizacji PROW nie może przekroczyć 300.000 zł, z tym, że beneficjent może otrzymać dotację w wysokości odpowiednio:

- 100.000 zł, jeśli biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 1 i mniej niż 2 miejsca pracy,
- 200.000 zł, jeśli biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 2 i mniej niż 3 miejsca pracy,
- 300.000 zł, jeśli biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 3 miejsc pracy.

Szczegółowe warunki dofinansowania określone są w *rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 marca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013*, Dz. U. nr 55, poz. 335.

8. Monitoring procesu realizacji Programu

Monitoring realizacji pozwoli na bieżącą analizę oraz kontrolę zgodności założonego harmonogramu realizacji z faktycznymi działaniami podejmowanymi przez właścicieli poszczególnych obiektów. Kontrolowanie zmian w skali gminy w odniesieniu do poszczególnych budynków pozwoli na zaplanowanie i weryfikację działań związanych z terminami usuwania azbestu. Każda zmiana w zakresie liczby budynków pokrytych płytami azbestowo-cementowymi, ilości czy też stanu wyrobów zawierających azbest zgłoszona przez właściciela budynku zostanie naniesiona w bazie danych przez pracownika Urzędu Gminy, co umożliwi bieżącą aktualizację bazy danych o wyrobach zawierających azbest.

W przypadku braku informacji od właścicieli/zarządców budynków koniecznym jest przeprowadzenie aktualizacji inwentaryzacji w terenie. Wynika to z faktu, iż 99% zinwentaryzowanych obiektów wymaga ponownej oceny w ciągu 5 lat (stopień pilności III). Działania te pozwolą w efektywny sposób monitorować proces usuwania azbestu w odniesieniu do konkretnych obiektów.

W celu efektywnego monitorowania przyjęto wskaźniki, służące ocenie wdrażania *Gminnego Programu Usuwania Azbestu*.

Tabela nr 16 *Wskaźniki oceny wdrażania Programu*

Lp.	Wskaźniki oceny	Jednostka
1	Ilość wyrobów zawierających azbest na 1 km ² powierzchni Gminy	Mg/km ²
2	Ilość unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest	Mg/rok
3	Nakłady poniesione na usunięcie odpadów zawierających azbest	zł/rok
4	Ilość „dzikich wysypisk” z odpadami azbestowymi	szt.

Na podstawie bazy danych o lokalizacji i powierzchni/elewacji pokryć dachowych wykonanych z płyt azbestowo-cementowych oraz proponowanych powyżej wskaźników oceny wdrażania *Programu*, możliwe będzie monitorowanie *Gminnego Programu Usuwania Azbestu*, jak również realizacja zadań określonych w *Programie Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*.

Wskaźnik ilości wyrobów zawierających azbest na 1 km² powierzchni Gminy powinien ulegać zmniejszeniu w każdym roku realizacji *Programu*, począwszy od wartości bazowej wynoszącej 12 Mg/km² w 2011 r.

Wskaźnik ilości unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w [Mg/rok] przy założeniu równomierności rozłożenia procesu w każdym roku realizacji poszczególnych etapów *Programu* powinien wynosić odpowiednio:

1. etap I – 27 Mg/rok,
2. etap II – 49 Mg/rok,
3. etap III – 54 Mg/rok.

Nakłady finansowe ponoszone na usunięcie odpadów zawierających azbest przy założeniu równomierności rozłożenia procesu w czasie powinny wynosić odpowiednio:

1. etap I – 175 tys. zł/rok,
2. etap II – 315 tys. zł/rok,
3. etap III – 350 tys. zł/rok.

Wskaźnik ilości „dzikich wysypisk” z odpadami azbestowymi na terenie Gminy w roku bazowym wynosi 0. Jest to szczególnie wrażliwy wskaźnik w monitorowaniu bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest. Należy zwrócić szczególną uwagę, m.in. poprzez akcje informacyjno-edukacyjne, aby po zdemontowaniu wyroby azbestowe trafiły na uprawnione składowisko.

Zgodnie z *Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032* przyjętym przez Radę Ministrów RP 14.07.2009 r. (zmienionej uchwałą nr 39/2010 z 15.03.2010 r.) do zadań samorządu gminnego należy:

1. gromadzenie informacji o ilości, rodzaju i miejscach występowania wyrobów zawierających azbest oraz przekazywanie jej do marszałka województwa z wykorzystaniem dostępnego narzędzia informatycznego,
2. przygotowywanie i aktualizacja programów usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, także w ramach planów gospodarki odpadami,
3. organizowanie szkoleń lokalnych w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu nieruchomości bez korzystania z usług wyspecjalizowanych firm,
4. organizowanie usuwania wyrobów zawierających azbest przy wykorzystaniu pozyskanych na ten cel środków krajowych lub unijnych z uwzględnieniem zasad zawartych w *Programie*,
5. inspirowanie właściwej postawy obywateli w zakresie obowiązków związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest,
6. współpraca z marszałkiem województwa w zakresie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz opracowywania programów usuwania wyrobów zawierających azbest, w szczególności w zakresie lokalizacji składowisk odpadów zawierających azbest oraz urządzeń przewoźnych do przetwarzania odpadów zawierających azbest,

7. współpraca z mediami w celu propagowania odpowiednich inicjatyw społecznych oraz rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest,
8. współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi realizację *Programu*,
9. współpraca z organami kontrolnymi (inspekcja sanitarna, inspekcja pracy, inspekcja nadzoru budowlanego, inspekcja ochrony środowiska).

9. Podsumowanie

Głównym celem opracowania *Gminnego Programu Usuwania Azbestu* jest zaplanowanie usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy i ich bezpieczne unieszkodliwienie.

W trakcie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest stanowiących pokrycia dachowe i elewacje obiektów budowlanych na terenie Gminy Tuszów Narodowy pozyskano informacje o ilości i stanie wyrobów zawierających azbest zlokalizowanych w Gminie. Na podstawie uzyskanych wyników inwentaryzacji można stwierdzić, iż na terenie Gminy znajduje się 83.073 m² płyt azbestowo-cementowych, co po przeliczeniu daje 1.080 Mg.

Odpady azbestowe z terenu Gminy Tuszów Narodowy mogą być przyjmowane na Składowisku Odpadów Komunalnych w Młynach oraz składowisku gminnym w Pysznicy, a także na pozostałych składowiskach w Polsce.

Proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być zakończony do końca 2032 roku. Przyjęto harmonogram zgodny z *Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032*.

Na podstawie wyników inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest stanowiących pokrycia dachowe i elewacje obiektów budowlanych przyjęto, iż w etapie I w latach 2011-2012 powinno zostać unieszkodliwione 54 Mg odpadów azbestowych, w etapie II w latach 2013-2022 – 486 Mg, w etapie III w latach 2023-2032 – 540 Mg.

Szacunkowe koszty usunięcia wyrobów zawierających azbest (łącznie z zakupem i montażem nowych pokryć dachowych i termomodernizacją budynków) wynoszą ok. 7 mln zł, w tym w pierwszym okresie, tj. do 2012 roku – ok. 350 tys. zł. Należy podkreślić, iż koszty zakupu i montażu nowych pokryć dachowych stanowią niemal 99% kosztów realizacji *Programu*. Przewiduje się, że koszty te będą pokrywane głównie przez właścicieli obiektów. Możliwe jest również wykorzystanie źródeł zewnętrznych

finansowania części działań, polegających na bezpiecznym usuwaniu wyrobów azbestowych, tj. środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, a także kredytów preferencyjnych z BOŚ i BGŻ.

Monitoring *Programu* powinien być prowadzony w odniesieniu do poszczególnych budynków, co pozwoli na zaplanowanie i weryfikację działań związanych z terminami usuwania azbestu.

10. Bibliografia

1. „Azbest. Ekspozycja zawodowa i środowiskowa.”, red. Neonila Szeszenia-Dąbrowska, Łódź, 2004,
2. „Bezpieczne postępowania z azbestem i materiałami zawierającymi azbest”, red. Jerzy Dyczka, Materiały specjalistycznego kursu szkoleniowego, AGH, Kraków, 26-27.06.2003,
3. „Zbiór przepisów i procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest”, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2001,
4. Bank Danych Lokalnych, www.stat.gov.pl,
5. Baza wyrobów i odpadów zawierających azbest, www.bazaazbestowa.pl,
6. Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie, Załącznik do uchwały Nr 62/1324/11 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 19 lipca 2011 r.
7. Lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie na 2011r., załącznik do uchwały Nr 51/2010 RN WFOŚiGW w Rzeszowie z dnia 24.06.2010r.
8. Lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie na 2012r.
9. Oświadczenie rządowe z dnia 23 marca 2007 r. w sprawie wejścia w życie zmian do załączników A i B Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR), sporządzonej w Genewie dnia 30 września 1957 r., Dz.U. nr 99, poz. 667,
10. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2019, załącznik do uchwały nr XXII/379/08 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 maja 2008r., Rzeszów, kwiecień 2008r.
11. Plan Gospodarki Odpadami dla powiatu mieleckiego na lata 2004 – 2011
12. Program ochrony środowiska dla gminy Tuszów Narodowy wraz z Planem gospodarki odpadami, załącznik do uchwały nr XXVIII/284/06 Rady Gminy w Tuszowie Narodowym z dnia 6 marca 2006 r.
13. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032, Warszawa, 2010
14. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów, Dz.U. nr 216, poz. 1824,
15. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, Dz.U. nr 162, poz. 1089,
16. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 10 października 2005 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy, Dz.U. Nr 212, poz. 1769,

17. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13 grudnia 2010 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania wyrobów zawierających azbest oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których były lub są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, Dz.U. z 2011 r., Nr 8, poz.31,
18. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest, Dz.U. nr 71, poz. 649,
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów, Dz.U. Nr 249, poz. 1673,
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 lutego 2009 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów, Dz.U. nr 39, poz. 320,
21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów, Dz.U. nr 112, poz. 1206,
22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, Dz.U. nr 124, poz. 1033
23. Serwis internetowy Gminy Tuszów Narodowy, www.tuszownarodowy.pl
24. Strona internetowa WFOŚiGW w Rzeszowie, www.wfosigw.rzeszow.pl,
25. Strona internetowa BOŚ, www.bosbank.pl
26. Szczegółowy opis priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały Nr 66 / 1431 /11 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie w sprawie przyjęcia zaktualizowanego Szczegółowego Opisu Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 z dnia 9 sierpnia 2011 r.
27. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, Dz.U. z 2004 r. nr 3, poz. 20 z późn. zm.,
28. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, Dz.U. z 2007 r. nr 39 poz. 251 z późn. zm,
29. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.,
30. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. nr 100, poz. 1085 z późn. zm.,
31. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych, Dz.U. nr 199, poz. 1671 z późn. zm.
32. Wojewódzki Program Usuwania Azbestu na lata 2009-2032, Rzeszów, listopad 2010
33. Zasady udzielania i umarzania pożyczek oraz tryb i zasady udzielania i rozliczania dotacji przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie, załącznik do uchwały nr 17/2011 Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Rzeszowie z dnia 8 kwietnia 2011r.

11. Spis załączników, tabel, wykresów i map

Załącznik 1. Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest, rur azbestowo-cementowych oraz dróg utwardzonych odpadami azbestowymi.....	69
Załącznik 2. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest	70
Załącznik 3. Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest	71
Załącznik 4. Wzór informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu, PCB oraz innych substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska	73
Załącznik 5. Karta ewidencji odpadu.....	74
Załącznik 6. Karta przekazania odpadu	75
Załącznik 7. Procedury dotyczące obowiązków i postępowania właścicieli i zarządców przy użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów	76
Załącznik 8. Szczegółowe zestawienie wyników inwentaryzacji	80
Załącznik 9. Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest.....	92
Tabela nr 1 Powierzchnia płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych	23
Tabela nr 2 Ilość płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych.....	23
Tabela nr 3 Ilość płyt azbestowo-cementowych wykorzystywanych w elewacjach budynków	24
Tabela nr 4 Ilość wyrobów azbestowo-cementowych na terenie Gminy Tuszów Narodowy ...	25
Tabela nr 5 Wyniki inwentaryzacji w podziale na miejscowości Gminy Tuszów Narodowy.....	25
Tabela nr 6 Wyniki inwentaryzacji według stopni pilności usunięcia wyrobów azbestowych z terenu Gminy Tuszów Narodowy	42
Tabela nr 7 Liczba obiektów według stopni pilności usunięcia wyrobów azbestowych w podziale na miejscowości.....	43
Tabela nr 8 Wyniki inwentaryzacji w podziale na typ własności	43
Tabela nr 9 Wyniki inwentaryzacji obiektów użyteczności publicznej na terenie Gminy Tuszów Narodowy.....	44
Tabela nr 10 Harmonogram realizacji Programu w podziale na 3 etapy.....	48
Tabela nr 11 Odpowiedzialność za realizację Programu.....	49
Tabela nr 12 Nakłady finansowe na usunięcie płyt azbestowo-cementowych stanowiących pokrycia dachowe obiektów budowlanych (w tys. zł).....	50
Tabela nr 13 Nakłady finansowe na wykonanie nowych pokryć dachowych (w tys. zł).....	51
Tabela nr 14 Szacunkowe całkowite koszty realizacji Programu (w tys. zł).....	52
Tabela nr 15 Prognozowana struktura finansowania realizacji Programu (w tys. zł)	53
Tabela nr 16 Wskaźniki oceny wdrażania Programu.....	62
Wykres nr 1 Porównanie liczby obiektów budowlanych z wyrobami azbestowymi w poszczególnych miejscowościach Gminy Tuszów Narodowy	26
Wykres nr 2 Porównanie ilości wyrobów azbestowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Tuszów Narodowy	27
Wykres nr 3 Porównanie średniej powierzchni płyt azbestowo-cementowych w poszczególnych miejscowościach Gminy Tuszów Narodowy	28
Mapa nr 1 Poglądowa mapa rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Tuszów Narodowy	29
Mapa nr 2 Szczegółowa mapa rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Tuszów Narodowy.....	30

Załącznik 1. Wzór oznakowania instalacji lub urządzeń zawierających azbest, rur azbestowo-cementowych oraz dróg utwardzonych odpadami azbestowymi

Pomieszczenie zawiera azbest*

* Tylko w przypadku oznakowania pomieszczenia w związku z brakiem możliwości trwałego umieszczenia oznakowania na instalacji lub urządzeniu zawierającym azbest.

Wszystkie instalacje lub urządzenia zawierające azbest oraz rury azbestowo-cementowe powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 5 cm wysokości (H) i 1/2H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny;
- 3) jeżeli wyrób zawiera krokidolit, standardowo stosowany zwrot "zawiera azbest" powinien być zastąpiony zwrotem "zawiera krokidolit/azbest niebieski".

Wzór oznakowania dróg utwardzonych odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczonych trwale przed emisją włókien azbestu

Wszystkie drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu, powinny być oznakowane w następujący sposób:

- 1) oznakowanie zgodne z podanym wzorem powinno mieć wymiary: co najmniej 30 cm wysokości (H) i 1/2H szerokości;
- 2) oznakowanie powinno składać się z:
 - a) części górnej ($h = 40\% H$) zawierającej literę "a" w białym kolorze na czarnym tle,
 - b) części dolnej ($60\% H$) zawierającej standardowy napis w białym lub czarnym kolorze na czerwonym tle; napis powinien być wyraźnie czytelny.

Załącznik 2. Wzór informacji o wyrobach zawierających azbest

INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾

1. Nazwa miejsca/urządzenia/instalacji, adres²⁾:

2. Wykorzystujący wyroby zawierające azbest – imię i nazwisko lub nazwa i adres:

3. Rodzaj zabudowy³⁾:
4. Numer działki ewidencyjnej⁴⁾:
5. Numer obrębu ewidencyjnego⁴⁾:
6. Nazwa, rodzaj wyrobu⁵⁾:
-
7. Ilość posiadanych wyrobów⁶⁾:
8. Stopień pilności⁷⁾:
9. Zaznaczenie miejsca występowania wyrobów⁸⁾:
 a) nazwa i numer dokumentu:
- b) data ostatniej aktualizacji:
10. Przewidywany termin usunięcia wyrobów:
11. Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest przekazanych do unieszkodliwienia⁶⁾:

.....
 (podpis)

data

- ¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uznaje się każdy wyrób zawierający wagowo 0,1 % lub więcej azbestu.
- ²⁾ Adres faktycznego miejsca występowania azbestu należy uzupełnić w następującym formacie: województwo, powiat, gmina, miejscowość, ulica, numer nieruchomości.
- ³⁾ Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, budynek mieszkalno-gospodarczy, inny.
- ⁴⁾ Należy podać numer działki ewidencyjnej i numer obrębu ewidencyjnego faktycznego miejsca występowania azbestu.
- ⁵⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe stosowane w budownictwie,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe pozostawione w ziemi,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - drogi zabezpieczone (drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, po trwałym zabezpieczeniu przed emisją włókien azbestu),
 - drogi utwardzone odpadami zawierającymi azbest przed wejściem w życie ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ale niezabezpieczone trwale przed emisją włókien azbestu,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura; podać jakie.
- ⁶⁾ Ilość wyrobów zawierających azbest należy podać w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (kg, m², m³, m.b., km).
- ⁷⁾ Według „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649 oraz z 2010 r. Nr 162, poz. 1089).
- ⁸⁾ Nie dotyczy osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami. Należy podać nazwę i numer dokumentu oraz datę jego ostatniej aktualizacji, w którym zostały oznaczone miejsca występowania wyrobów zawierających azbest, w szczególności planu sytuacyjnego terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest, dokumentacji technicznej.

Załącznik 3. Wzór oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

OCENA stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Nazwa miejsca/objektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Adres miejsca/objektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej:

.....

Rodzaj zabudowy¹⁾:

Numer działki ewidencyjnej²⁾:

Numer obrębu ewidencyjnego²⁾:

Nazwa, rodzaj wyrobu³⁾:

Ilość wyrobów⁴⁾:

Data sporządzenia poprzedniej oceny⁵⁾:

Grupa/ nr	Rodzaj i stan wyrobu	Punkty	Ocena
I	Sposób zastosowania azbestu		
1	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)	30	
2	Tynk zawierający azbest	30	
3	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1 000 kg/m ³)	25	
4	Pozostałe wyroby z azbestem (np. pokrycia dachowe, elewacyjne)	10	
II	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
5	Duże uszkodzenia powierzchni, naruszona struktura włókien	60	
6	Niewielkie uszkodzenia powierzchni (rysy, odpryski, załamania), naruszona struktura włókien	30	
7	Ścisła struktura włókien przy braku warstwy zabezpieczającej lub jej dużych ubytkach	15	
8	Warstwa zabezpieczająca bez uszkodzeń	0	
III	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
9	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac	30	
10	Wyrób bezpośrednio dostępny (do wysokości 2 m)	15	
11	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne	10	
12	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania lub czynniki atmosferyczne	10	
13	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne	0	
IV	Miejsce usytuowania wyrobu w stosunku do pomieszczeń użytkowych		
14	Bezpośrednio w pomieszczeniu	30	
15	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem	25	
16	W systemie wywietrzania pomieszczenia (kanały wentylacyjne)	25	
17	Na zewnątrz obiektu (np. tynk)	20	
18	Elementy obiektu (np. osłony balkonowe, filarki międzyokienne)	10	
19	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym	5	

20	Bez kontaktu z pomieszczeniem (np. na dachu odizolowanym od pomieszczeń mieszkalnych)	0	
V	Wykorzystanie miejsca/obiektu/urządzenia budowlanego/instalacji przemysłowej		
21	Regularne przez dzieci, młodzież lub sportowców	40	
22	Stale lub częste (np. zamieszkanie, miejsce pracy)	30	
23	Czasowe (np. domki rekreacyjne)	15	
24	Rzadkie (np. strychy, piwnice, komórki)	5	
25	Nieużytkowane (np. opuszczone zabudowania mieszkalne lub gospodarskie, wyłączone z użytkowania obiekty, urządzenia lub instalacje)	0	
SUMA PUNKTÓW OCENY			
STOPIEŃ PILNOŚCI			

UWAGA: W każdej z pięciu grup arkusza należy wskazać co najmniej jedną pozycję. Jeśli w grupie zostanie wskazana więcej niż jedna pozycja, sumując punkty z poszczególnych grup, należy uwzględnić tylko pozycję o najwyższej punktacji w danej grupie. Sumaryczna liczba punktów pozwala określić stopień pilności:

Stopień pilności I od 120 punktów

wymagane pilnie usunięcie (wymiana na wyrób bezazbestowy) lub zabezpieczenie

Stopień pilności II od 95 do 115 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 1 roku

Stopień pilności III do 90 punktów

wymagana ponowna ocena w terminie do 5 lat

.....
Oceniający
(nazwisko i imię)

.....
Właściciel/Zarządca
(podpis)

.....
(miejsowość, data)

.....
(adres lub pieczęć z adresem)

Objaśnienia:

- 1) Należy podać rodzaj zabudowy: budynek mieszkalny, budynek gospodarczy, budynek przemysłowy, inny.
- 2) Należy podać numer obrębu ewidencyjnego i numer działki ewidencyjnej faktycznego miejsca występowania azbestu.
- 3) Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
 - płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - szczeliwa azbestowe,
 - taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - papier, tektura,
 - inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura, podać jakie.
- 4) Ilość wyrobów azbestowych podana w jednostkach masy (Mg) oraz w jednostkach właściwych dla danego wyrobu (m², m³, mb).
- 5) Należy podać datę przeprowadzenia poprzedniej oceny; jeśli jest to pierwsza ocena, należy wpisać „pierwsza ocena”.

Załącznik 4. Wzór informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu, PCB oraz innych substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska

Gmina:
 Powiat:
 Województwo:

Informacje za okres:
 określające stan na dzień:

Dział 1. Informacje dotyczące azbestu

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest ¹⁾	Miejsce występowania wyrobu zawierającego azbest (adres)	Jednostka miary	Ilość	Uwagi ²⁾

Objaśnienia:

- 1) Przy określaniu nazwy wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:
- * płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
 - * płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
 - * rury i złącza azbestowo-cementowe,
 - * izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
 - * wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
 - * przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
 - * szczeliwa azbestowe,
 - * taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
 - * wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
 - * papier i tektura,
 - * inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.
- 2) Należy wskazać obiekt, w którym znajdują się wyroby zawierające azbest, oraz określić ich stan - stopień uszkodzenia wyrobów zawierających azbest.

Załącznik 5. Karta ewidencji odpadu

KARTA EWIDENCJI ODPADU ¹⁾					Nr karty	Rok kalendarzowy				
Kod odpadu ²⁾										
Rodzaj odpadu ²⁾										
Procentowa zawartość PCB w odpadzie ³⁾										
Posiadacz odpadów ⁴⁾										
Adres posiadacza odpadów ⁵⁾										
Województwo		Gmina		Miejscowość	Telefon służbowy	Faks służbowy				
Ulica			Nr domu	Nr lokalu	Kod pocztowy					
Miejsce prowadzenia działalności ⁶⁾										
Województwo		Gmina		Miejscowość	Telefon służbowy	Faks służbowy				
Ulica			Nr domu	Nr lokalu	Kod pocztowy					
Działalność w zakresie: ⁷⁾										
W		Zb		Od		Un				
☐		☐		☐		☐				
Ok										
☐										
Gospodarowanie odpadami										
Miesiąc	Masa wytworzonych odpadów [Mg] ^{8,9)}	Masa odebranych odpadów komunalnych [Mg] ^{8,10,11)}	Masa przyjętych odpadów [Mg] ⁸⁾	Nr karty przekazania odpadu ¹²⁾	we własnym zakresie			odpady przekazane		imię i nazwisko osoby sporządzającej
					masa [Mg] ^{8,13)}	metoda odzysku R ⁴⁾	metoda unieszkodliwiania D ¹⁵⁾	masa [Mg] ⁸⁾	nr karty przekazania odpadu ¹⁶⁾	

Objaśnienia:

- 1) W przypadku wytwarzania, zbierania, odzysku i unieszkodliwiania odpadów należy sporządzać osobną kartę ewidencji odpadu dla każdego miejsca prowadzenia działalności, z wyjątkiem usług, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 22 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. W przypadku odbierania odpadów komunalnych należy sporządzić osobno kartę dla każdej gminy, z terenu której odpady komunalne są odbierane. Nie dotyczy komunalnych osadów ściekowych stosowanych w celach, o których mowa w art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach, prowadzącego zakład przetwarzania, o którym mowa w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz. U. Nr 180, poz. 1495, z późn. zm.), w zakresie odpadów powstałych w wyniku demontażu zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, oraz prowadzącego stację demontażu i prowadzącego punkt zbierania pojazdów, o których mowa w ustawie z dnia 20 stycznia 2005 r. o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji (Dz. U. Nr 25, poz. 202, z późn. zm.), w zakresie gospodarowania pojazdami wycofanymi z eksploatacji.
- 2) Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- 3) Dotyczy działalności w zakresie unieszkodliwiania PCB.
- 4) Podać imię i nazwisko lub nazwę posiadacza odpadów. W przypadku odbierania odpadów komunalnych posiadaczem obowiązany do wypełnienia karty ewidencji odpadu jest przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 5) Podać adres zamieszkania lub siedziby posiadacza odpadów.
- 6) Podać adres miejsca prowadzenia działalności. W przypadku posiadania decyzji na prowadzenie działalności na terenie całego kraju lub na określonym obszarze należy wskazać adres siedziby lub miejsca zamieszkania posiadacza odpadów. W przypadku przedsiębiorcy, który uzyskał zezwolenie na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, należy podać województwo i gminę.
- 7) Zaznaczyć symbolem X właściwy kwadrat: W - wytwarzanie odpadów, Zb - zbieranie odpadów, Od - odzysk, Un - unieszkodliwianie odpadów, Ok - odbieranie odpadów komunalnych.
- 8) Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- 9) Nie dotyczy odpadów komunalnych.
- 10) Odpady komunalne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 11) Wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- 12) Podać nr karty przekazania, na podstawie której odpad został przyjęty. W przypadku przywozu odpadów na terytorium kraju należy wpisać "Przywóz do RP". W przypadku przyjmowania odpadów z innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu. W przypadku przyjmowania odpadów od posiadacza zwolnionego z obowiązku prowadzenia ewidencji odpadów rubryka pozostaje niewypełniona.
- 13) Podać masę odpadów zagospodarowanych we własnym zakresie.
- 14) Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 15) Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- 16) Podać nr karty przekazania odpadu, którą został przekazany innemu posiadaczowi odpadów. W przypadku wywozu odpadów poza terytorium kraju należy wpisać "Wywóz poza RP". W przypadku przekazania odpadów osobom fizycznym lub jednostkom organizacyjnym niebędącym przedsiębiorcami do wykorzystania na własne potrzeby zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 33 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach należy wpisać "Przekazane os. fiz.". W przypadku przekazywania do innego miejsca prowadzenia działalności danego posiadacza odpadów należy wskazać to miejsce, podając województwo, nazwę miejscowości, ulicę, nr domu i lokalu.

Załącznik 6. Karta przekazania odpadu

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU		Nr karty ¹⁾	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{2,3)}	Transportujący odpad ^{2,4)}	Posiadacz odpadów, który przejmuje odpad ²⁾	
Adres ⁵⁾	Adres ^{5,6)}	Adres ⁵⁾	
Nr REGON ⁶⁾	Nr REGON ^{6, 7)}	Nr REGON ⁶⁾	
Miejsce przeznaczenia odpadów ⁸⁾			
Rodzaj procesu przetwarzania, któremu powinien zostać poddany odpad ⁹⁾			
Wnoszę o wydanie dokumentu potwierdzającego odzysk lub recykling ¹⁰⁾		TAK ☐	NIE ☐
Kod odpadu ¹¹⁾	Rodzaj odpadu ¹¹⁾		
Data/miesiąc ^{12,13)}	Masa przekazanych odpadów [Mg] ¹⁴⁾	Numer rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{7,15)}	
Potwierdzam przekazanie odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu ^{4,6)}	Potwierdzam przejęcie odpadu	
data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	data, pieczęć i podpis	

Objaśnienia:

- Numer jest nadawany przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.
- Podać imię i nazwisko lub nazwę podmiotu.
- W przypadku odpadów komunalnych do wypełnienia karty przekazania odpadu jest obowiązany przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w tej ustawie.
- Dotyczy przedsiębiorcy transportującego odpady, niebędącego posiadaczem odpadów, działającego na zlecenie innego posiadacza odpadów, który zlecił mu wykonanie usługi transportu odpadów.
- Podać adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.
- O ile posiada.
- W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich transportujących odpad z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.
- Podać adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu transportującemu odpady.
- Dotyczy stacji demontażu w przypadku przekazywania odpadów powstałych w wyniku demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji. Podać symbol R lub D. Symbole R określają procesy odzysku zgodnie z załącznikiem nr 5 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach. Symbole D określają procesy unieszkodliwiania odpadów zgodnie z załącznikiem nr 6 do ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach.
- Dotyczy dokumentów wystawianych przez prowadzących odzysk lub recykling na podstawie ustawy z dnia 11 maja 2001 r. o obowiązkach przedsiębiorców w zakresie gospodarowania niektórymi odpadami oraz o opłacie produktowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 90, poz. 607, z późn. zm.).
- Zgodnie z katalogiem odpadów stanowiącym załącznik do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).
- W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu.
- Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego transportującego odpady temu samemu posiadaczowi odpadów.
- Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.
- Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

Załącznik 7. Procedury dotyczące obowiązków i postępowania właścicieli i zarządców przy użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów lub terenów³⁰

Procedura nr 1

Sporządzenie „Oceny Stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”	Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest
Opracowanie corocznego planu kontroli jakości powietrza dla pomieszczeń zawierających azbest	Sporządzenie informacji dla wójta/burmistrza/prezydenta (corocznie)
Opracowanie instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest	Oznakowanie pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest
	Zaznaczenie na planach sytuacyjnych terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest

Opis procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i zasad postępowania właścicieli i zarządców budynków, budowli, instalacji i urządzeń oraz terenów gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest. Procedura dotyczy więc bezpiecznego ich użytkowania.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres posiadania budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu - niezależnie od ich wielkości lub stanu, jeżeli znajdują się tam wyroby zawierające azbest.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu - gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest - ma obowiązek sporządzenia -w 2 egzemplarzach - „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (załącznik 4). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej - sporządzają następną „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” - tzn.:

- Po 5-u latach -jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,

³⁰ „Bezpieczne postępowania z azbestem i materiałami zawierającymi azbest” pod red. Jerzego Dyczka, Materiały specjalistycznego kursu szkoleniowego, AGH, Kraków, 26-27.06.2003

- Po roku - jeżeli przy poprzedniej „Oceny...” ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia - powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu terenowo organowi architektoniczno-budowlanemu lub powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego - w terminie do 30-tu dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urzędnia przemysłowego oraz terenu - do czasu sporządzenia następnej „Oceny..”.

Właściciel lub zarządca zobowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest. Wyniki inwentaryzacji powinny służyć do sporządzenia stosownej informacji dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta - właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urzędnia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest. Wzory informacji są odpowiednio w załącznikach:

- Załącznik 2 - Informacja o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.
- Załącznik 3 - Informacja o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone.

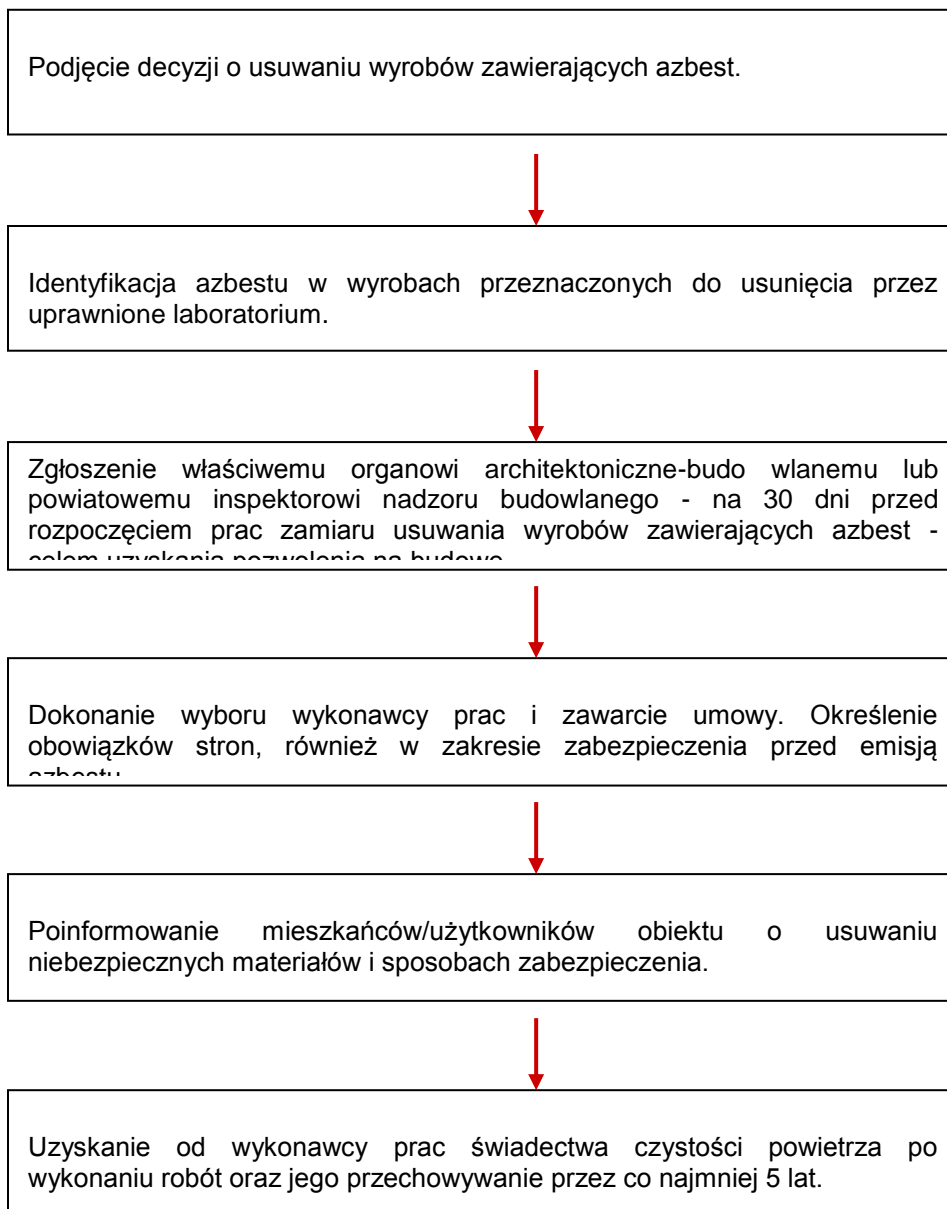
Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest - co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie. Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urzędnia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- Oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest - odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu (załącznik 1).
- Opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest.
- Zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Ponadto, jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu o: znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”), lub jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolid a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje, uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska - właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwz; dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Procedura nr 2

Cel procedury

Celem procedury jest przedstawienie zakresu obowiązków i postępowania właścicieli zarządców budynków, budowli, instalacji lub urządzeń oraz terenów z wyrobami zawierającymi azbest - przed i w czasie wykonywania prac usuwania lub zabezpieczenia takich prac.

Zakres procedury

Zakres procedury obejmuje okres podjęcia decyzji o zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest, do zakończenia tych robót i uzyskania stosownego oświadczenia wykonawcy prac.

Opis szczegółowy

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się

azbest lub wyroby zawierające azbest - powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach, przez uprawnione do takich prac laboratorium. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów - o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność. Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- Sporządzaniu „Oceny...”
- Sporządzaniu informacji dla wójta, burmistrza, prezydenta miasta
- Zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac - wytwarzającym odpady niebezpieczne.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym - fachowo przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym - przeprowadzenia czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach. W każdym przypadku powinno to mieć miejsce przed rozpoczęciem prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu i wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek zgłoszenia - na 30 dni przed rozpoczęciem prac, wniosku o pozwolenie na budowę (remont), wraz z określonymi warunkami. Wniosek powinien zostać sporządzony z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 31 ust. 3, pkt.2 oraz art. 36 ust.1 pkt. 1 i 4 *ustawy - Prawo budowlane*. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje - na podstawie *ustawy - Prawo ochrony środowiska* - odpowiedzialnością prawną. Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych. Zawiera umowę na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest oraz oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla ludzi oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością. Na końcu właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonania robót i oczyszczenia z azbestu, a następnie przechowywać je przez okres co najmniej 5 lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

Załącznik 8. Szczegółowe zestawienie wyników inwentaryzacji

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
1	Babicha		1	484	2	3	317	
2	Babicha		1	483	2	3	55	
3	Babicha		4	478	2	3	100	
4	Babicha		7	435	2	3	403	
5	Babicha		7	435	2	3	71	
6	Babicha		7	435	2	3	11	
7	Babicha		7	435	2	3	12	
8	Babicha		7	435	2	3	85	
9	Babicha		7	435	2	3	78	
10	Babicha		7	435	2	3	46	
11	Babicha		7	435	1	3	6	
12	Babicha		13	459	2	3	71	
13	Babicha		13	459	2	3	205	
14	Babicha		18	458	2	3	18	
15	Babicha		20	456	2	3	140	
16	Babicha		20	456	2	3	235	
17	Babicha		21	455	2	3	472	
18	Babicha		25	452/2	2	3	105	
19	Babicha		26	125	2	3	320	
20	Babicha		28	123	1	3	214	
21	Babicha		30	449	2	3	39	
22	Babicha		31	119/1	2	3	136	
23	Babicha		36	398	2	3	150	
24	Babicha		37	105	2	3	69	
25	Babicha		37	105	2	3	20	
26	Babicha		40	364	1	3	147	
27	Babicha		47	95	2	3	25	
28	Babicha		49	100	2	2	124	
29	Babicha		54	272	2	3	140	
30	Babicha		54	272	2	3	27	
31	Babicha		54	272	2	3	264	
32	Babicha		62	73	2	3	137	
33	Babicha		62	73	2	3	195	
34	Babicha		62	73	2	3	257	
35	Babicha		74	198	2	3	112	
36	Babicha		80	167	2	3	122	
37	Babicha		86	200/2	2	3	481	
38	Babicha		87	170	2	3	409	
39	Babicha		88	211	2	3	259	
40	Babicha		88	211	2	3	102	
41	Babicha		88	211	2	3	185	
42	Babicha		88	211	2	3	30	
43	Babicha		72a	21	2	3	37	
44	Babicha		72a	21	2	3	21	
45	Babicha		BN	265	2	3	69	
46	Babicha		BN	271	2	3	133	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
47	Babicha		BN	271	2	3	107	
48	Babicha		BN	116	2	3	30	
49	Babicha		BN	140/3	2	3	8	
50	Babicha		BN	445	2	3	127	
51	Borki Nizińskie		1	641/1	2	3	290	
52	Borki Nizińskie		1	771	2	3	165	
53	Borki Nizińskie		1	771	2	3	313	
54	Borki Nizińskie		1	771	2	3	41	
55	Borki Nizińskie		6	779	2	3	226	
56	Borki Nizińskie		6	779	2	3	57	
57	Borki Nizińskie		9	780	2	3	20	
58	Borki Nizińskie		10	713/2	2	3	42	
59	Borki Nizińskie		17	788/2	2	3	197	
60	Borki Nizińskie		17	788/1	2	3	78	
61	Borki Nizińskie		18	702	2	3	356	
62	Borki Nizińskie		18	702	2	3	33	
63	Borki Nizińskie		30	798	2	3	229	
64	Borki Nizińskie		34	802	2	3	81	
65	Borki Nizińskie		42	682/1	2	3	52	
66	Borki Nizińskie		43	679	2	3	216	
67	Borki Nizińskie		58	820/2	2	3	305	
68	Borki Nizińskie		69	638	2	3	150	
69	Borki Nizińskie		69	638	2	3	100	
70	Borki Nizińskie		79	633	2	3	137	
71	Borki Nizińskie		86	626	2	3	190	
72	Borki Nizińskie		87	619	2	3	74	
73	Borki Nizińskie		87	619	2	3	147	
74	Borki Nizińskie		87	619	2	3	106	
75	Borki Nizińskie		87	619	2	3	16	
76	Borki Nizińskie		91	612	2	3	105	
77	Borki Nizińskie		91	612	2	3	23	
78	Borki Nizińskie		92	609	2	3	198	
79	Borki Nizińskie		94	606	2	3	31	
80	Borki Nizińskie		98	600/2	2	3	300	
81	Borki Nizińskie		105	592	2	3	205	
82	Borki Nizińskie		105	592	2	3	153	
83	Borki Nizińskie		106	583	2	3	23	
84	Borki Nizińskie		106	583	2	3	195	
85	Borki Nizińskie		106	583	2	3	15	
86	Borki Nizińskie		110	588	2	3	272	
87	Borki Nizińskie		112	579	2	3	123	
88	Borki Nizińskie		112	579	2	3	175	
89	Borki Nizińskie		112	579	2	3	28	
90	Borki Nizińskie		112	579	2	3	27	
91	Borki Nizińskie		120	575	2	3	324	
92	Borki Nizińskie		126	548	2	3	110	
93	Borki Nizińskie		126	548	2	3	57	
94	Borki Nizińskie		130	568	2	3	218	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
95	Borki Nizińskie		135	567	2	3	437	
96	Borki Nizińskie		135	568	2	3	25	
97	Borki Nizińskie		146	70/2	2	3	81	
98	Borki Nizińskie		147	72	2	3	214	
99	Borki Nizińskie		149	75	2	3	211	
100	Borki Nizińskie		149	75	2	3	34	
101	Borki Nizińskie		154	105	2	3	240	
102	Borki Nizińskie		156	116	2	3	10	
103	Borki Nizińskie		157	114	2	3	112	
104	Borki Nizińskie		157	114	2	3	27	
105	Borki Nizińskie		160	125/1	2	3	218	
106	Borki Nizińskie		160	125/2	2	3	110	
107	Borki Nizińskie		163	218	2	3	95	
108	Borki Nizińskie		167	202	2	3	36	
109	Borki Nizińskie		170	174/2	2	3	20	
110	Borki Nizińskie		170	174/1	2	3	60	
111	Borki Nizińskie		BN	817/1	2	3	297	
112	Borki Nizińskie		BN	601	2	3	161	
113	Czajkowa		3	1432	2	3	55	
114	Czajkowa		6	1437	2	3	41	
115	Czajkowa		11	63	2	3	47	
116	Czajkowa		11	63	2	3	99	
117	Czajkowa		11	63	2	3	72	
118	Czajkowa		18	24/1	2	3	41	
119	Czajkowa		18	24/1	2	3	37	
120	Czajkowa		19	26	2	3	14	
121	Czajkowa		24	622/2	2	3	13	
122	Czajkowa		42	791	2	3	130	
123	Czajkowa		42	791	2	3	52	
124	Czajkowa		46	824	2	3	48	
125	Czajkowa		47	825/1	2	3	66	
126	Czajkowa		64	788	2	3	42	
127	Czajkowa		67	802	2	3	20	
128	Czajkowa		68	785/8	2	3	79	
129	Czajkowa		75	783	1	3	194	
130	Czajkowa		82	1023	1	3	156	
131	Czajkowa		84	1025	2	3	119	
132	Czajkowa		89	1002	2	3	106	
133	Czajkowa		95	1040	2	3	124	
134	Czajkowa		118	986	2	3	181	
135	Czajkowa		120	1051	2	3	199	
136	Czajkowa		131	968/4	2	3	279	
137	Czajkowa		138	969	2	3	170	
138	Czajkowa		139	983	2	3	280	
139	Czajkowa		143	877	2	3	71	
140	Czajkowa		143	881	2	3	126	
141	Czajkowa		143	881	2	3	45	
142	Czajkowa		152	910	2	3	30	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
143	Czajkowa		155	477	2	3	66	
144	Czajkowa		167	506	2	3	218	
145	Czajkowa		169	510	2	3	106	
146	Czajkowa		169	510	2	3	144	
147	Czajkowa		173	516/3	2	3	102	
148	Czajkowa		175	531	2	3	64	
149	Czajkowa		178	543	2	3	59	
150	Czajkowa		185	235	2	3	267	
151	Czajkowa		185	235	2	3	45	
152	Czajkowa		185	235	2	3	44	
153	Czajkowa		189	242/1	2	3	243	
154	Czajkowa		189	239/2	2	3	190	
155	Czajkowa		191	244	2	3	161	
156	Czajkowa		192	245	2	3	194	
157	Czajkowa		196	234/2	2	3	12	
158	Czajkowa		197	314	2	3	150	
159	Czajkowa		136a	976/2	2	3	58	
160	Czajkowa		BN	1517	2	3	119	
161	Czajkowa		BN	1522	2	3	243	
162	Czajkowa		BN	829	2	2	190	
163	Czajkowa		BN	829	2	3	30	
164	Czajkowa		BN	1524	2	3	311	
165	Czajkowa		BN	1524	2	3	143	
166	Czajkowa		BN	985/2	2	3	24	
167	Dębiaki		31	225/12	2	3	44	
168	Dębiaki		38	225/10	2	3	187	
169	Dębiaki		41	225/5	2	3	221	
170	Dębiaki		44	241/2	2	3	20	
171	Dębiaki		49	353/2	2	3	214	
172	Dębiaki		64	154	2	3	8	
173	Dębiaki		86	166	2	2	22	
174	Dębiaki		100	372/3	2	3	41	
175	Dębiaki		100	374	2	3	23	
176	Dębiaki		BN	174	2	2	164	
177	Dębiaki		BN	174	2	2	83	
178	Grochowe		6	624	2	3	87	
179	Grochowe		20	57	2	3	16	
180	Grochowe		26	72/1	2	3	20	
181	Grochowe		31	92	2	3	200	
182	Grochowe		31	98/1	2	3	383	
183	Grochowe		31	98/1	2	3	192	
184	Grochowe		31	1379/4	2	3	563	
185	Grochowe		35	112	2	3	129	
186	Grochowe		38	95/2	2	3	45	
187	Grochowe		41	138	2	3	66	
188	Grochowe		47	150	2	3	65	
189	Grochowe		58	172	2	3	132	
190	Grochowe		61	186/2	1	3	51	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
191	Grochowe		66	191	2	3	21	
192	Grochowe		66	191	2	3	15	
193	Grochowe		76	200	2	3	15	
194	Grochowe		80	208	2	3	15	
195	Grochowe		94	634/1	1	3	21	
196	Grochowe		102	647	2	3	21	
197	Grochowe		104	649	2	3	15	
198	Grochowe		106	651	2	3	50	
199	Grochowe		107	653	2	3	103	
200	Grochowe		107	653	2	3	15	
201	Grochowe		134	683	2	3	205	
202	Grochowe		134	683	2	3	42	
203	Grochowe		140	690	2	3	112	
204	Grochowe		151	1078	2	3	188	
205	Grochowe		153	1082	2	3	136	
206	Grochowe		156	1085	2	3	126	
207	Grochowe		157	1097	2	3	123	
208	Grochowe		160	1420/3	2	3	492	
209	Grochowe		162	1418	2	3	223	
210	Grochowe		164	1409	2	3	199	
211	Grochowe		168	1407/2	2	3	330	
212	Grochowe		170	1402	2	3	24	
213	Grochowe		170	1402	2	3	110	
214	Grochowe		172	1397/1	2	3	339	
215	Grochowe		173	1396/1	2	3	72	
216	Grochowe		177	1384	2	3	150	
217	Grochowe		180	1379/8	2	3	560	
218	Grochowe		180	1379/8	2	3	190	
219	Grochowe		182	1375/2	2	3	192	
220	Grochowe		184	1373	2	3	148	
221	Grochowe		186	1371/4	2	3	216	
222	Grochowe		190	1351	2	3	290	
223	Grochowe		190	1351	2	3	334	
224	Grochowe		190	1351	2	3	15	
225	Grochowe		190	1351	2	3	150	
226	Grochowe		195	1344	2	3	174	
227	Grochowe		204	1340/1	2	3	27	
228	Grochowe		208	1331/1	2	3	33	
229	Grochowe		208	1331/1	2	3	30	
230	Grochowe		213	1332	2	3	65	
231	Grochowe		213	1332	2	3	158	
232	Grochowe		228	579	2	3	58	
233	Grochowe		231	505	2	3	194	
234	Grochowe		232	572	2	3	110	
235	Grochowe		233	576	2	3	352	
236	Grochowe		245	1551	2	3	110	
237	Grochowe		263	1638	2	3	286	
238	Grochowe		271	1509/2	2	3	447	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
239	Grochowe		280	1509/16	2	3	335	
240	Grochowe		BN	687	2	3	41	
241	Jaślany		2	1504	2	3	199	
242	Jaślany		10	376	2	3	93	
243	Jaślany		10	376	2	3	58	
244	Jaślany		11	377	2	3	256	
245	Jaślany		28	261	2	3	126	
246	Jaślany		66	1123/2	2	3	69	
247	Jaślany		71	1150	2	3	220	
248	Jaślany		84	1116	2	3	12	
249	Jaślany		88	1114	2	3	147	
250	Jaślany		94	1113	2	3	192	
251	Jaślany		103	1108/2	2	3	100	
252	Jaślany		112	1099	2	3	362	
253	Jaślany		125	1263	1	3	277	
254	Jaślany		139	1554	2	3	205	
255	Jaślany		141	1239	2	3	170	
256	Jaślany		179	1549	2	3	107	
257	Jaślany		183	1274	2	3	170	
258	Jaślany		189	1278	2	3	225	
259	Jaślany		197	1530	2	3	470	
260	Jaślany		204	1321	2	3	37	
261	Jaślany		216	1525/1	2	3	206	
262	Jaślany		219	1328	2	3	212	
263	Jaślany		220	1519	2	3	358	
264	Jaślany		222	1518	2	3	204	
265	Jaślany		224	1517	2	3	240	
266	Jaślany		225	1520	2	3	79	
267	Jaślany		230	1523	2	3	97	
268	Jaślany		230	1523	2	3	45	
269	Jaślany		231	1528/1	2	3	187	
270	Jaślany		231	1528/1	2	3	115	
271	Jaślany		231	1528	2	3	30	
272	Jaślany		232	1528	2	3	57	
273	Jaślany		233	1531	2	3	28	
274	Jaślany		234	1532	2	3	22	
275	Jaślany		240	1457	2	3	22	
276	Jaślany		254	1499	2	3	122	
277	Jaślany		266	1337	2	3	190	
278	Jaślany		281	1479	2	3	291	
279	Jaślany		282	1478	2	3	134	
280	Jaślany		286	1353	2	3	66	
281	Jaślany		289	1354	2	3	197	
282	Jaślany		294	1468	2	3	281	
283	Jaślany		310	1362	2	3	66	
284	Jaślany		317	1367	2	3	191	
285	Jaślany		324	1368	2	3	92	
286	Jaślany		324	1368	2	3	79	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
287	Jaślany		331	1366	2	3	41	
288	Jaślany		334	1379	2	3	78	
289	Jaślany		336	1387	2	3	78	
290	Jaślany		348	1416	2	3	113	
291	Jaślany		348	1416	2	3	9	
292	Jaślany		348	1416	2	3	49	
293	Jaślany		351	1414	2	3	68	
294	Jaślany		356	1408	2	3	223	
295	Jaślany		380	1374	2	3	79	
296	Jaślany		407	1309	2	3	150	
297	Jaślany		412	1048	2	3	54	
298	Jaślany		431	1077	2	3	202	
299	Jaślany		445	1086	2	3	188	
300	Jaślany		445	1086	2	3	39	
301	Jaślany		BN	1524	2	3	130	
302	Józefów		1	523	2	3	221	
303	Józefów		1	523	2	3	38	
304	Józefów		47	281	2	3	48	
305	Józefów		47	281	2	3	17	
306	Józefów		51	258	1	3	161	
307	Józefów		53	225	2	3	31	
308	Józefów		53	225	2	3	63	
309	Józefów		62	230	2	3	226	
310	Józefów		66	232	2	3	161	
311	Józefów		66	232	2	3	26	
312	Józefów		76	255	2	3	376	
313	Józefów		82	242	2	3	119	
314	Józefów		82	242	2	3	34	
315	Józefów		82	242	2	3	23	
316	Józefów		82	242	1	3	164	
317	Józefów		84	274	2	3	243	
318	Józefów		89	245	2	3	256	
319	Józefów		89	245	2	3	168	
320	Ławnica		10	803/1	2	3	24	
321	Ławnica		19	742/1	2	2	50	
322	Ławnica		23	727	1	3	95	
323	Ławnica		34	404	1	3	157	
324	Ławnica		34	404	2	3	147	
325	Ławnica		50	478	2	3	136	
326	Ławnica		70	377	2	3	194	
327	Ławnica		104	441/3	1	3	173	
328	Ławnica		105	345	2	3	89	
329	Ławnica		106	440/2	2	3	55	
330	Ławnica		109	343	2	3	177	
331	Ławnica		109	343	2	3	16	
332	Ławnica		130	87/2	2	3	263	
333	Ławnica		132	415	2	3	158	
334	Ławnica		135	81	2	3	41	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
335	Ławnica		139	76/1	2	3	67	
336	Ławnica		149	77/5	2	3	61	
337	Ławnica		193	63	2	3	23	
338	Ławnica		195	59	2	3	81	
339	Ławnica		197	57	2	3	65	
340	Ławnica		197	57	2	3	21	
341	Ławnica		200	54	2	3	163	
342	Ławnica		201	53	2	3	22	
343	Ławnica		201	53	2	3	20	
344	Ławnica		229	126	2	3	51	
345	Ławnica		234	122	2	3	122	
346	Ławnica		234	122	2	3	88	
347	Ławnica		256	36	2	3	202	
348	Ławnica		116a	879/1	2	3	86	
349	Ławnica		123a	426/2	2	3	294	
350	Malinie		32	737/3	2	3	61	
351	Malinie		46	730	2	3	10	
352	Malinie		48	715	2	3	37	
353	Malinie		66	602	1	3	216	
354	Malinie		67	724	2	3	274	
355	Malinie		69	719	2	3	40	
356	Malinie		69	719	2	3	133	
357	Malinie		72	610	2	3	154	
358	Malinie		72	610	2	3	40	
359	Malinie		80	616	2	3	219	
360	Malinie		90	700	2	3	126	
361	Malinie		90	700	2	3	37	
362	Malinie		103	633	2	3	267	
363	Malinie		103	633	2	3	127	
364	Malinie		148	672/4	2	3	228	
365	Malinie		157	1024	2	3	600	
366	Malinie		157	1026	2	3	31	
367	Malinie		157	1027	2	3	44	
368	Malinie		158	1031	2	3	501	
369	Malinie		158	1029	2	3	27	
370	Malinie		165	830/2	2	3	51	
371	Malinie		166	1008/1	2	3	240	
372	Malinie		167	808/6	2	3	17	
373	Malinie		167	808/6	2	3	26	
374	Malinie		179	820	2	3	174	
375	Malinie		242	909	2	3	110	
376	Malinie		272	925	2	3	122	
377	Malinie		273	876	2	3	231	
378	Malinie		283	913/1	2	3	46	
379	Malinie		287	902	2	3	192	
380	Malinie		347	97	2	3	184	
381	Malinie		349	98/4	2	3	228	
382	Malinie		351	99	2	3	177	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
383	Malinie		361	525	2	3	202	
384	Malinie		362	526	2	3	133	
385	Malinie		368	531	1	3	122	
386	Malinie		372	104	1	3	130	
387	Malinie		372	104	2	3	177	
388	Malinie		378	540/1	2	3	44	
389	Malinie		378	540/1	2	3	66	
390	Malinie		384	544	2	3	144	
391	Malinie		384	544	2	3	488	
392	Malinie		430	326	2	3	59	
393	Malinie		430	326	2	3	43	
394	Malinie		430	326	2	3	24	
395	Malinie		436	323	2	3	100	
396	Malinie		453	402/13	2	3	150	
397	Malinie		455	318	2	3	170	
398	Malinie		457	402/1	2	3	303	
399	Malinie		464	400/1	2	3	98	
400	Malinie		464	400/1	2	3	209	
401	Malinie		464	400/2	2	3	50	
402	Malinie		480	261/5	2	3	50	
403	Malinie		483	258	2	3	8	
404	Malinie		484	336	2	3	16	
405	Malinie		496	382	2	3	194	
406	Malinie		516	369	2	3	182	
407	Malinie		522	396	2	3	158	
408	Malinie		531	405/4	2	3	116	
409	Malinie		531	405/2	2	3	181	
410	Malinie		537	416	2	3	136	
411	Malinie		541	422/2	2	3	269	
412	Malinie		541	422/2	2	3	48	
413	Malinie		560	574	2	3	74	
414	Malinie		562	894	2	3	35	
415	Malinie		565	456	2	3	286	
416	Malinie		566	462	2	3	29	
417	Malinie		567	463	1	3	177	
418	Malinie		567	463	2	3	73	
419	Malinie		568	470/1	2	3	15	
420	Malinie		568	470/1	2	3	20	
421	Malinie		579	476	2	3	49	
422	Malinie		589	585/1	1	3	116	
423	Malinie		315d	671/10	2	3	544	
424	Malinie		315d	671/8	2	3	1061	
425	Malinie		315d	671/8	2	3	1010	
426	Malinie		315d	671/8	2	3	253	
427	Malinie		315d	671/8	2	3	253	
428	Malinie		BN	399/3	2	3	2369	
429	Malinie		BN	671/4	2	3	817	
430	Malinie		BN	826/9	2	3	20	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
431	Pluty		2	79	2	3	12	
432	Pluty		2	79	2	3	30	
433	Pluty		5	77	2	3	443	
434	Pluty		18	86	2	3	105	
435	Pluty		24	97	2	3	625	
436	Pluty		29	133	2	3	12	
437	Pluty		39	234	2	3	106	
438	Pluty		41	224	2	3	109	
439	Pluty		41	227/1	2	3	28	
440	Pluty		44	228/1	2	3	35	
441	Pluty		44	229	2	3	235	
442	Pluty		44	228/2	2	3	129	
443	Pluty		2a	78/1	2	3	223	
444	Pluty		BN	226/1	2	3	43	
445	Sarnów		9	232	1	3	107	
446	Sarnów		9	165/4	2	3	154	
447	Sarnów		38	306/1	2	3	211	
448	Sarnów		45	251	2	3	190	
449	Sarnów		47	320	2	3	52	
450	Sarnów		71	480	2	3	122	
451	Sarnów		81	485	2	3	107	
452	Tuszów Mały		1	191	2	3	146	
453	Tuszów Mały		3	193	2	3	290	
454	Tuszów Mały		3	193	2	3	141	
455	Tuszów Mały		8	175	2	3	209	
456	Tuszów Mały		8	175	2	3	60	
457	Tuszów Mały		9	197/1	2	3	57	
458	Tuszów Mały		10	162	2	3	346	
459	Tuszów Mały		14	165	2	3	174	
460	Tuszów Mały		16	179	2	3	238	
461	Tuszów Mały		16	179	2	3	327	
462	Tuszów Mały		17	166	2	3	385	
463	Tuszów Mały		17	166	2	3	121	
464	Tuszów Mały		17	166	2	3	130	
465	Tuszów Mały		17	166	2	3	73	
466	Tuszów Mały		18	167	2	3	216	
467	Tuszów Mały		24	183	2	3	116	
468	Tuszów Mały		24	183	2	3	47	
469	Tuszów Mały		25	145/2	1	3	165	
470	Tuszów Mały		42	151	2	3	100	
471	Tuszów Mały		46	146	1	3	154	
472	Tuszów Mały		46	146	1	3	122	
473	Tuszów Narodowy		29	1511/1	2	3	218	
474	Tuszów Narodowy		29	1511/1	2	3	190	
475	Tuszów Narodowy		39	1498	2	3	42	
476	Tuszów Narodowy		42	1493	1	3	204	
477	Tuszów Narodowy		52	1451	2	3	20	
478	Tuszów Narodowy		65	1431	2	3	20	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
479	Tuszów Narodowy		75	1430	2	3	24	
480	Tuszów Narodowy		82	1407/2	2	1	124	
481	Tuszów Narodowy		83	1369	2	3	16	
482	Tuszów Narodowy		83	1369	2	2	10	
483	Tuszów Narodowy		84	1555	2	3	51	
484	Tuszów Narodowy		84	1554	2	3	80	
485	Tuszów Narodowy		87	2792	2	3	102	
486	Tuszów Narodowy		101	2814	2	3	49	
487	Tuszów Narodowy		102	2783	2	3	176	
488	Tuszów Narodowy		105	2782	2	3	223	
489	Tuszów Narodowy		116	2806	2	3	14	
490	Tuszów Narodowy		126	2768	2	3	197	
491	Tuszów Narodowy		126	2768	2	3	132	
492	Tuszów Narodowy		136	2497	2	3	205	
493	Tuszów Narodowy		143	2485	2	3	54	
494	Tuszów Narodowy		148	2481	2	3	57	
495	Tuszów Narodowy		154	2476	2	3	236	
496	Tuszów Narodowy		154	2476	2	3	134	
497	Tuszów Narodowy		154	2476	2	3	45	
498	Tuszów Narodowy		155	2474	2	3	168	
499	Tuszów Narodowy		156	2475	2	3	69	
500	Tuszów Narodowy		158	2471	2	3	76	
501	Tuszów Narodowy		158	2471	2	3	48	
502	Tuszów Narodowy		188	2510	2	3	163	
503	Tuszów Narodowy		188	2510	2	3	156	
504	Tuszów Narodowy		189	2511	2	3	140	
505	Tuszów Narodowy		189	2511	2	3	127	
506	Tuszów Narodowy		194	2517	2	3	205	
507	Tuszów Narodowy		204	2523	2	3	61	
508	Tuszów Narodowy		205	2507	2	3	25	
509	Tuszów Narodowy		206	2530	2	3	260	
510	Tuszów Narodowy		206	2530	2	3	24	
511	Tuszów Narodowy		208	2531	2	3	18	
512	Tuszów Narodowy		217	2502	1	2	136	
513	Tuszów Narodowy		221	2540	2	3	171	
514	Tuszów Narodowy		221	2540	2	3	58	
515	Tuszów Narodowy		221	2540	2	3	280	
516	Tuszów Narodowy		222	2541	2	3	372	
517	Tuszów Narodowy		223	2542	2	3	390	
518	Tuszów Narodowy		223	2542	2	3	150	
519	Tuszów Narodowy		223	2542	2	3	165	
520	Tuszów Narodowy		224	2543	2	3	150	
521	Tuszów Narodowy		236	2548	2	3	50	
522	Tuszów Narodowy		239	2834	2	3	243	
523	Tuszów Narodowy		239	2834	2	3	170	
524	Tuszów Narodowy		241	2553	2	3	151	
525	Tuszów Narodowy		241	2553	2	3	290	
526	Tuszów Narodowy		241	2552	2	3	540	

Lp.	Miejscowość	Ulica	Nr domu	Nr działki	Typ płyt	Stan płyt	Ilość azbestu w m ²	Typ własności
527	Tuszów Narodowy		242	2557/4	2	3	16	
528	Tuszów Narodowy		259	2862	2	3	293	
529	Tuszów Narodowy		260	2571	2	3	331	
530	Tuszów Narodowy		261	2869	2	3	284	
531	Tuszów Narodowy		268	2576	2	3	65	
532	Tuszów Narodowy		270	2577	2	3	337	
533	Tuszów Narodowy		276	2884	2	3	177	
534	Tuszów Narodowy		276	2884	2	3	23	
535	Tuszów Narodowy		276	2884	2	3	16	
536	Tuszów Narodowy		277	2720	2	3	339	
537	Tuszów Narodowy		282	2723	2	3	270	
538	Tuszów Narodowy		286	2889	2	3	143	
539	Tuszów Narodowy		289	2726	2	3	208	
540	Tuszów Narodowy		289	2726	2	3	153	
541	Tuszów Narodowy		291	2892	2	3	16	
542	Tuszów Narodowy		299	2734	2	3	250	
543	Tuszów Narodowy		305	2736	2	3	71	
544	Tuszów Narodowy		305	2736	2	3	252	
545	Tuszów Narodowy		306	2989	2	3	160	
546	Tuszów Narodowy		307	3013	2	3	79	
547	Tuszów Narodowy		307	3013	2	3	36	
548	Tuszów Narodowy		312	2997	2	3	136	
549	Tuszów Narodowy		312	2997	2	3	40	
550	Tuszów Narodowy		316	2744	2	3	146	
551	Tuszów Narodowy		316	2744	2	3	50	
552	Tuszów Narodowy		317	2743	2	3	34	
553	Tuszów Narodowy		320	3017	2	3	229	
554	Tuszów Narodowy		323	3026	2	3	171	
555	Tuszów Narodowy		328	2990	2	3	133	
556	Tuszów Narodowy		329	3032/1	2	3	66	
557	Tuszów Narodowy		330	2991	2	3	161	
558	Tuszów Narodowy		332	3036	2	3	30	
559	Tuszów Narodowy		340	3011	2	3	165	
560	Tuszów Narodowy		344	3001	2	3	195	
561	Tuszów Narodowy		361	3140	2	3	194	
562	Tuszów Narodowy		363	3142	2	3	16	
563	Tuszów Narodowy		364	3144	2	3	16	
564	Tuszów Narodowy		392	2912	2	3	144	
565	Tuszów Narodowy		151a	1813	2	3	86	
566	Tuszów Narodowy		BN	2467	2	3	163	
567	Tuszów Narodowy		BN	1822	2	3	246	
568	Tuszów Narodowy		BN	2515	2	3	192	
569	Tuszów Narodowy		BN	2515	2	3	54	

Legenda:

Typ płyt azbestowo-cementowych: 1 - płaskie, 2 - faliste

Stopień pilności: 1 - wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie, 2 - ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku, 3 - ponowna ocena w terminie do 5 lat

Załącznik 9. Wykaz składowisk przyjmujących odpady zawierające azbest

Województwo dolnośląskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów przemysłowych w Wałbrzychu
Adres składowiska	ul. Górnicza 1, 58-303 Wałbrzych województwo dolnośląskie, powiat wałbrzyski, gmina Wałbrzych
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne
Wolna pojemność m³	31 793

Nazwa składowiska	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Trzebczu
Adres składowiska	ul. Dąbrowskiego 2, 59-100 Polkowice województwo dolnośląskie, powiat polkowicki, gmina Polkowice
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	1 205

Nazwa składowiska	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Marcinowie
Adres składowiska	Pl. Piłsudskiego 1, 55-100 Trzebnica województwo dolnośląskie, powiat trzebnicki, gmina Trzebnica
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	950

Województwo kujawsko-pomorskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w Małociechowie
Adres składowiska	ul. Dworcowa 9, 86-120 Pruszcz województwo kujawsko-pomorskie, powiat świecki, gmina Pruszcz
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	99 289

Nazwa składowiska	Utylizacja Odpadów Bycz - Teodorowo
Adres składowiska	ul. Szybka 30, 88-200 Radziejów województwo kujawsko-pomorskie, powiat radziejowski, gmina Piotrków Kujawski
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	49 000

Województwo lubelskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów Piaski Zarzecze II (kwatery odpadów niebezpiecznych) w Kraśniku
Adres składowiska	ul. Piłsudskiego 12/1, 23-200 Kraśnik województwo lubelskie, powiat kraśnicki, gmina Kraśnik
Kod odpadów	06 07 01* – odpady azbestowe z elektrolizy
	06 13 04* – odpady z przetwarzania azbestu 10 11 81* – odpady zawierające azbest 10 13 09* – odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych 15 01 11* – opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi 16 01 11* – okładziny hamulcowe zawierające azbest 16 02 12* – zużyte urządzenia zawierające wolny azbest 17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	97 000

Nazwa składowiska	Składowisko odpadów Piaski Zarzecze II (kwatery odpadów azbestowych) w Kraśniku
Adres składowiska	ul. Piłsudskiego 12/1, 23-200 Kraśnik województwo lubelskie, powiat kraśnicki, gmina Kraśnik
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	112 511

Nazwa składowiska	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Poniatowej Wsi
Adres składowiska	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Poniatowej Wsi ul. Młodzieżowa 4, 23-320 Poniatowa
Kod odpadów	16 02 12* – zużyte urządzenia zawierające wolny azbest 17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	950

Nazwa składowiska	Składowisko odpadów azbestowych w Srebrzyszcze
Adres składowiska	Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chelmie ul. Ks. Piotra Skargi 11, 22-100 Chelm
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	850

Województwo lubuskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów zawierających azbest w Chrościku
Adres składowiska	ul. Małuszyńska 180, 66-400 Gorzów Wielkopolski województwo lubuskie, powiat gorzowski, gmina Gorzów Wielkopolski
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	15 000

Województwo łódzkie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Jadwinówce
Adres składowiska	Jadwinówka, 97-500 Radomsko województwo łódzkie, powiat radomszczański, gmina Radomsko
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	8 000

Województwo małopolskie	
Nazwa składowiska	Jednostka Ratownictwa Chemicznego Sp. z o.o. w Tarnowie
Adres składowiska	ul. Kwiatkowskiego 8, 33-100 Tarnów województwo małopolskie, powiat tarnowski, gmina Tarnów
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	15 000

Województwo małopolskie	
Nazwa składowiska	Składowisko Odpadów Niebezpiecznych w Ujkowie Starym
Adres składowiska	Ujków Stary, 32-329 Bolesław województwo małopolskie, powiat olkuski, gmina Bolesław
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	38 148

Województwo mazowieckie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne
Adres składowiska	Rachocin, 09-200 Sierpc województwo śląskie, powiat sierpecki, gmina Sierpc
Kod odpadów	17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	44 800

Województwo podkarpackie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów w Młynach Zakładu Gospodarki Komunalnej Gminy Radymno z/s w Skołoszowie
Adres składowiska	Skołoszów, 37-550 Radymno województwo podkarpackie, powiat jarosławski, gmina Radymno
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	35 643

Województwo podkarpackie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Pysznicy
Adres składowiska	ul. Wolności 295, 37-403 Pysznica województwo podkarpackie, powiat stalowowolski, gmina Pysznica
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	200

Województwo podlaskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Miastkowie
Adres składowiska	Miastkowo, 18-413 Miastkowo województwo podlaskie, powiat tomżyński, gmina Miastkowo
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	386

Województwo pomorskie	
Nazwa składowiska	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Gilwie Małej
Adres składowiska	Gilwa Mała 8, 82-500 Kwidzyn województwo pomorskie, powiat kwidzyński, gmina Kwidzyń
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	55 000

Województwo pomorskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Bierkowie
Adres składowiska	Bierkowo 120, 76-200 Słupsk województwo pomorskie, powiat słupski, gmina Słupsk
Kod odpadów	06 13 04* – odpady z przetwarzania azbestu 10 11 81* – odpady zawierające azbest 10 13 09* – odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych 15 01 11* – opakowania z metali zawierające niebezpieczne porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest), włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi 16 01 11* – okładziny hamulcowe zawierające azbest 17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	3 450

Województwo śląskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Knurowie
Adres składowiska	ul. Szybowa 44, 44-193 Knurów województwo śląskie, powiat Gliwice, gmina Knurów
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	333 000

Województwo śląskie	
Nazwa składowiska	COFINCO-POLAND Sp. z o.o. w Jastrzębiu Zdrój
Adres składowiska	ul. Dębiny 36, 44-335 Jastrzębie-Zdrój województwo śląskie, powiat jastrzębie-zdrój, gmina Jastrzębie-Zdrój
Kod odpadów	17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	14 800

Województwo świętokrzyskie	
Nazwa składowiska	ŚRODOWISKO I INNOWACJE Sp. z o.o. w Dobrowie
Adres składowiska	Dobrow 8, 28-142 Tuczępy województwo świętokrzyskie, powiat buski, gmina Tuczępy
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	102 627

Województwo warmińsko-mazurskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów niebezpiecznych zawierających azbest w Półwsi
Adres składowiska	Półwieś, 14-230 Zalewo województwo warmińsko-mazurskie, powiat iławski, gmina Zalewo
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	15 000

Nazwa składowiska	Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. w Elblągu
Adres składowiska	ul. Mazurska 42, 82-300 Elbląg województwo warmińsko-mazurskie, powiat elbląski, gmina Elbląg
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	1 000

Województwo wielkopolskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów niebezpiecznych w Koninie
Adres składowiska	ul. Sulańska 11, 62-510 Konin województwo wielkopolskie, powiat koniński, gmina Konin
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	95 000

Województwo zachodniopomorskie	
Nazwa składowiska	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Sianowie
Adres składowiska	ul. Łubuszan 80, 76-004 Sianów województwo zachodniopomorskie, powiat koszaliński, gmina Sianów
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m³	8 000

Nazwa składowiska	EKO-MYŚL Sp. z o.o. w Dalsze
Adres składowiska	Dalsze 36, 74-300 Myślibórz województwo zachodniopomorskie, powiat myśliborski, gmina Myślibórz
Kod odpadów	17 06 01* – materiały izolacyjne zawierające azbest 17 06 05* – materiały konstrukcyjne zawierające azbest
Wolna pojemność m²	2 500